İYİ KİTAP

AYLIK OKUL ÖNCESİ, ÇOCUK VE GENÇLİK KİTAPLARI GAZETESİ

ŞUBAT 2012
SAYI 36
ÜCRETSİZDİR
www.iyikitap.net

Bir atın gözünden savaşı anlatmak...

I. Dünya Savaşı'nın ölümün kol gezdiği kaotik ortamında bir at savaşın gerçeğine iki cepheden de tanık oluyor. Top ateşi altında kalan, binicileri vurulan Joey, korkunç zamanlara direnen gerçek dostluğun hikâyesini anlatıyor. Morpurgo'nun kaleminden, Spielberg'in vizöründen: Savaş Atı

İngiliz çocuk edebiyatının önde gelen yazarlarından, 1943 doğumlu Michael Morpurgo, otuz yıllık yazarlık yaşamına yüzden fazla kitap sığdırdı. Üniversiteden sonra bir süre öğretmenlik yapan Morpurgo ilk kitabını 1974 yılında yayımladı. Eserleri çok sayıda ödül aldı.

Günümüzde gençler için yazan çoğu yazarın aksine, Morpurgo boşanma, yetersiz ana babalar ya da kentin sosyal sorunları gibi çağdaş meselelerden ziyade, tüm zamanlara damgasını vuran evrensel değerlere dair büyüleyici hikâyeler anlatıyor. Şüphe, cesaret, güven, insaniyet, dayanışma ve başkalarına kulak vermek gibi evrensel değerleri etik bir bakış açısından yansıtıyor ve günümüzün pek çok sorununun bu etik zeminle olan bağlantısına işaret ediyor.

Yazarın 1982 yılında yayımlanan *Savaş Atı* adlı kitabı İngitere'de Ulusal Tiyatro tarafından başarıyla sahnelendi. Eserden yalnızca tiyatro camiası değil, sinema dünyası da etkilenince, dünyaca ünlü yönetmen Steven Spielberg işe el attı. I. Dünya Savaşı'nda yük ve binek hayvanı olarak kullanılan, büyük çoğunluğu da savaşta yaşamını yitiren yüz binlerce hayvandan biri olan at Joey'in gözünden anlatılan hikâye, savaşın acımasızlığını ve anlamsızlığını çarpıcı bir dille ortaya koyuyor. Hikâyenin sağlamlığına Spielberg'in efsanevi sinema dilinin ustalığı da eklenince insan gerçekten heyecanlanıyor.

Kendini yazardan çok bir "hikâye anlatıcısı" olarak gören Morpurgo'yla edebiyat, hayat ve tabii ki *Savaş Atı* üzerine bir söyleşi…

Sanıyorum, yazarlık yapmaya başlamadan önce ilkokul öğretmenliği yaptığınız bir dönem var. Bir söyleşinizde, öğretmenlik yaparken gerçekten ne istediğimi fark ettim, diyorsunuz.

Öğretmenlik yaparken çocuklara her gün bir hikâye okumak zorundaydık. Okuduğum kitapların çoğundan sıkılıyordum. Bir şey yapmam gerektiğini düşündüm ve onlara, çocuklarıma anlattığım türde bir hikâye anlattım. Pembe dizi türünde bir şeydi, çocuklar pürdikkat dinlediler. Hikâyenin içinde onlar için bir büyü olduğunu gördüm. Benim için de bir büyü vardı.

Yazmaya başladınız, tamam. Biraz da yazma sürecinizden bahsedelim. Nasıl yazıyorsunuz? Önce bir taslak hazırlayıp iyice ayrıntılandırıyor musunuz? Yoksa fikir kafanızda yazarken mi gelişiyor? Mesela bir kitabı yazmak ne kadar vaktinizi alıyor?

Genelde yazmaya başlamadan önce kitabın hikâyesini aylarca hayal ederim.

İyi Kitap'ta bu ay...

Spielberg'in beklenen filmi Savaş Atı bu ay nihayet sinemalarda. Eserin yazarı Morpurgo'yla tanışmamış olanlar için film iyi bir fırsat olabilir.

14 Şubat Dünya Öykü Günü dolayısıyla bu ayki dosyamızı öykü türüne ayırdık. Geniş bir yelpazeden öykü türünün örnekleri üzerine yazılara yer vermeye çalıştık. Halikarnas Balıkçısı, Shakespeare oyunlarının öyküleri, Kemal Özer, Hidayet Karakuş, Zeynep Cemali, Seza Kutlar Aksoy, Nur İçözü dosya kapsamında sayfalarımıza konuk oluyor.

SineKitap köşesinde, sevilen kahraman Saftirik Greg'in vizyondaki ikinci filmi var. Anne Baba Köşesi'nde ebeveynlerin ve eğitimcilerin ilgisini hak edecek, uygulamalı bir kitaba yer verdik: Çocukta Benlik Saygısı. Ve eski dostumuz Garfield, yeni bir görsel estetik anlayışla, daha küçük okurlar için resimli kitap formatında arzı endam etti.

İyi okumalar, iyi tatiller!

Buna "hayal kurma zamanı" diyorum. Hikâyenin asıl oluşma zamanı budur. Olayları bir araya getiririm, araştırma yaparım, öykünün gerçek sesini bulurum. Sonra yumurtanın çatlama zamanı geldiğinde, bunu hissederim. Yazmaya başladığımda hızlıyımdır, kitabı iki, üç ayda bitiririm.

Çocuklara yazmak niçin hoşunuza gidiyor?

Ben çocuklara yazmıyorum, onlar hakkında yazıyorum. Kendim için yazıyorum, çünkü hikâye anlatmayı seviyorum, hep sevmişimdir.

Peki, sizin en sevdiğiniz yazarlar?..

Robert Louis Stevenson (*Hazine Adası),* Rudyard Kipling *(İşte Öyle Hikâyeler)* ve Ted Hughes *(Demir Adam).* Oscar Wilde'ın *Mutlu Prens* adlı öyküsü herhalde beni ağlatan ilk hikâyeydi. İlginç olan, onu defalarca, tekrar tekrar okuma isteği duymamdı. Okudukça hâlâ etkilenirim. *Mutlu Prens* sevdiğim ilk hüzünlü öyküydü. Hikâye, bir kuşun bir heykel prense duyduğu sevgiyi anlatır. Kuş, heykel prense duyduğu sevgi nedeniyle onun yanından ayrılmaz ve sonunda, göç etmekte geciktiği için orada soğuktan ölür. Gerçekten yürek burkan bir öykü. Bir sebeple insan tekrar tekrar okumak istiyor.

İnsanda tekrar tekrar okuma isteği uyandıran hüzünlü kitaplar için ne düşünüyorsunuz?

Sanırım, gerçekten bir fark yaratan kitaplar içimizin en derinlerine dokunanlar. Gülmeyi seviyoruz ve gülmeye ihtiyacımız var. Ama acıyı ve kaybı da biliyoruz, bunları da hissedebiliyoruz. Diğer insanların acılarını ve kayıplarını içimizde hissedebiliyoruz. Belki de bu yalnız olmadığımızı hissetmenin bir yolu.

Çocukların onları üzen, ağlatan kitapları okumaması gerektiğini savunanlar var. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?

Çocukların sadece gülmesi gerektiğini düşünenler bence onları hor görüyor. Acı ve kederin büyüyünce birdenbire tanışılacak bir şey olduğunu, öncesinde sürekli gülüp eğlenmemiz gerektiğini düşünmek bence hayata dair çok yanlış bir kavrayış. Çocuklar hem neşeyle hem de kayıplarla karşılaşmak durumundalar ve okudukları şeyler de bunları yansıtmalı.

Çocuklarla bebekmiş gibi konuşup öyle davrandığımızda, aslında onların büyümesini engelliyoruz. Ama çocuklar ister istemez büyüyor, bir gün geliyor, etraflarına bakıp dünyanın ne kadar karmaşık bir yer olduğunu anlıyorlar. Küçükken mutlu aileler iyi, fakat gerçek hayatta her zaman böyle olmuyor. Bu dünyada büyümenin güçlüklerini görüyorlar, savaşla ya da başka sorunlarla yüzleşmek zorunda kalıyorlar.

Sanırım biz gerçek duygusallıkla vıcık vıcık duygusallığı birbirine karıştırıyoruz. Eğer derinden hissediliyorsa ve sömürü amaçlı değilse duygusallık güzel bir şey. Karanlık, çocuk edebiyatının gerekli bir unsuru. Ben bunda ısrarlıyım. Şimdiki çocuklar ne bilmek istiyorlarsa zaten rahatça öğrenebiliyorlar. Bir düğmeye basıyorlar ve yetişkin dünyasının tüm dehşetini karşılarında buluyorlar. Bu dünyanın zaman zaman çok karanlık, zor ve karmaşık bir yer olduğunu çok erken yaşta öğreniyorlar ve okudukları edebiyat eserleri de bunu yansıtmalı. Diğer türlü onları sadece zaman öldürmeleri için eğlendirmiş oluruz. Öyle olsaydı bırakırdık televizyon seyrederlerdi, ama edebiyat diye bir şey var.

Biraz da Savaş Atı'ndan bahsedelim. Tiyatroya ve en son da sinemaya uyarlanan bu eseriniz, çiftlikte yaşayan bir çocuğa aitken, I. Dünya Savaşı'nda cephede kullanılmak üzere İngiliz ordusuna satılan bir atın hikâyesini anlatıyor. I. Dünya Savaşı'na olan ilginiz nereden geliyor?

Tuhaftır ama I. Dünya Savaşı'na olan ilgim II. Dünya Savaşı'ndan kaynaklanıyor. Ben savaş döneminde doğdum, bombardıman altındaki bir Londra'da büyüdüm. Annem savaşta kardeşini kaybetti. Evde şöminenin üzerinde savaşta ölen kardeşinin bir fotoğrafı vardı. Annemin kederini hatırlıyorum. Sonrasında o fotoğrafa her baktığımda annemin ömür boyu taşıdığı o kederi hatırladım hep. Ölümüne kadar bu yas onu bırakmadı. Bu bana savaşın gelip geçen bir şey olmadığını düşündürdü. Yas ve keder devam ediyor; acılar savaş sonrasında da sürüyor. Ölen milyonlarca insanla ilgili bir şey değil bu; hayatta kalan ve acı içinde yaşayan milyonlarca insanla ilgili. İlk düşündüğüm şey buydu.

Sanırım içimde öyle bir şey var; savaşın yalnızca binalara değil, insanlara da yaptığı bir şey bu. Sonra karımla birlikte Devon'a taşınmaya ve büyük şehirlerde yaşayan çocuklar için bir çiftlik açmaya karar verdik.

Bir köyün yakınına yerleştik. Bir gün köyde yaşlı bir köylüyle konuşuyordum. I. Dünya Savaşı'na katılmıştı. Savaşa gittiğinde 17 yaşındaymış.

İYİ KİTAP Aylık Yaygın Süreli Yayın / 30.000 adet basılmıştır. Ücretsizdir. ISSN: 1308 - 8866
İmtiyaz Sahibi: Tudem Eğitim Hizmetleri Sanayi ve Ticaret A.Ş. adına İsa Aykanat / **Yayın Yönetmeni:** İlke Aykanat Çam
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Zarife Biliz / **Grafik Tasarım ve Uygulama:** Armağan İnci
Baskı ve Cilt: Ertem Matbaa 0(312) 284 18 14 / **İrtibat Adresi:** Bahariye Cad. No: 47 Kat: 4 Daire: 6 Kadıköy - İstanbul / **Tel:** 0(216) 418 16 17- 12
www.iyikitap.net - **e-posta:** iyikitap@tudem.com

"Nasıl bir birlikteydin?" diye sordum. *"Atlarla birlikteydim,"* dedi ve başladı anlatmaya.

Söylediğine göre, aklını yitirmesini engelleyen şey atlarla konuşmasıydı. Bunu duygusal bir tavır olarak düşünmedim o zaman, çünkü zaten köyde yaşamış biriydi. Ama şöyle dedi: *"Beni hayatta tutan buydu. Her gece atların yayına gidip onları yemliyordum. Atımla konuşuyordum, ona annemden, sevgilimden, evimden bahsediyordum. Korkudan, dehşetten… Özellikle de son ikisinden. Savaşta, silah arkadaşlarınıza korku ve dehşetten bahsedemezsiniz. Çünkü zaten herkes korkuyordur. İnsanlar yanı başınızda ölüyor ve bunun hakkında konuşamayacağınızı görüyorsunuz."*

O konuştukça bunun, genci, yaşlısı, insanların hakkında pek bir şey bilmediği bir durum olduğunu fark ettim ve atların durumu, daha doğrusu atların gittiği yer üzerine düşünmeye başladım. Birkaç hafta sonra Londra'daki Savaş Müzesi'ne telefon açtım, *"İngiltere'den I. Dünya Savaşı'na kaç atın gittiğini biliyor musunuz,"* diye sordum. *"Evet, yaklaşık 1 milyon atın gittiğini düşünüyoruz,"* dediler. Kaçının geri döndüğünü sordum. *"65.000,"* dediler.

Bu, aşağı yukarı, savaşta ölen İngilizlerin sayısına eşitti. Yaklaşık 1 milyon kişi ve 1 milyon at ölmüştü.

Daha korkunç bir şey daha öğrendim. Hayatta kalan bu 65 bin atın büyük çoğunluğu ülkeye geri getirilmemişti. Hükümet, atların fiyatı çok ucuz olduğu için onları geri getirmeye değmeyeceğine karar vermiş, Fransız kasaplara satılmış ve kesilmişlerdi. Dört yıl boyunca onca eziyete, kötü koşullara katlanmış, nice felaketlerden hayatta kalmış, insanlara hizmet etmiş ve tüm bunlarım karşılığında kendilerin kasabın bıçağı altında bulmuş, et parçası olarak değerlendirilmişlerdi.

Bunun çok trajik bir hikâye olduğunu düşündüm. Bu aynı zamanda savaşa gidip geri dönmeyen insanların trajedisini de temsil ediyordu.

Top ateşiyle, bombalarla, makineli tüfeklerin kurşunlarıyla öldüler. Çamurun içinde boğularak, gazla öldüler. Bu korkunç şeylerin hepsi insanların başına geldi. O zaman insan, bunun tüm savaşlar için bir metafor olabileceğini düşünüyor. Bunun üzerine, savaşı o ya da bu tarafın, diyelim bir İngiliz, Fransız, Alman, Belçikalı ya da Amerikalının gözünden değil de, bambaşka türlü anlatacak bir hikâye yazmaya karar verdim. Evrensel bir bakış açısından yazacaktım savaşı. Bir atın gözünden yazacaktım.

Savaşta önce bir tarafta yer alan, sonra diğer tarafın eline geçen bir atın gözünden... O topraklarla, üzerinde savaşan insanlarınki gibi bir ilişkisi olmayan, ama gene de tüm korkunçluklara maruz kalan, kullanılan bir varlığın gözünden. Bugün bile, hiçbir şekilde durduramayacağımız, buna gücümüzün yetmediği bir savaşın ortasında olmak ne kadar korkunç bir şey! Orada bulunanlar için bu ne kadar korkunç bir şey! Ve tabii geri dönenler için de... Hikâye işte böyle doğdu.

I. Dünya Savaşı'na giden insanların çoğu öldü. Genç okurların I. Dünya Savaşı hakkında bilmediğini düşündüğünüz ve bilmelerini istediğiniz şey neydi?

Onlara böyle özel bir mesaj vermek istediğimi sanmıyorum. Asıl ben bilmek istedim. Bir hikâye yazarken aslında bu benim için bir öğrenme sürecidir. Kendi kendimle konuşmaya çalışırım. Yaptığım araştırma da kendim içindir. Bu dediğiniz, hikâyeyi başkalarına anlatmaya karar verdiğinizde önem kazanır.

Demek istediğim, bütün hikâye anlatıcılarını yaptığı budur; ister çocuklara ister yetişkinlere yazın, yaptığınız aynı şeydir; bir hikâyeyi başkasına aktarmak… Ve o hikâyeye kendiniz inanmadan, onu başkasına aktaramazsınız.

İngiltere'de biz çok insan kaybettik, evet, ama Fransa'ya ya da Almanya'ya da gitseniz, köylerdeki şehitliklere baksanız, ufacık, ücra köylerden ne kadar çok insanın savaşta yok olup gittiğini görürsünüz. Savaştan sonra ortadan tamamen kalkan pek çok köy var her yerde.

Savaşta o kadar çok atın öldüğünü öğrendiğinizde ne hissettiniz? Bu sersemletici rakamın gerçek boyutunu idrak ettiğinizde?

Bütün düşündüğüm, onlardan birinin hikâyesini anlatmanın önemiydi. Ama bir anlamda, rakamları düşünebilmek, onlarla başa çıkmak imkânsız. Soykırımda ölen altı milyon Yahudi'yi düşündüğümde altı milyon insanı birden düşünemem. Anne Frank'ı düşünebilirim. Primo Levi'yi düşünebilirim. Ancak bunu yapabilirim.

Zarife BİLİZ

Türkçede Michael Morpurgo

Savaş Atı
Çeviren: Arif Cem Ünver
Tudem Yayınları, 160 sayfa

Kelebek Aslanı
Resimleyen: Christian Birmingham
Çeviren: Arif Cem Ünver
Tudem Yayınları, 104 sayfa

Kayıp Zamanlar
Çeviren: Arif Cem Ünver
Tudem Yayınları, 192 sayfa

Tekboynuzlara İnanıyorum
Resimleyen: Gary Blythe
Çeviren: Ekin Gökovalı
Tudem Yayınları, 160 sayfa

Satranç Şampiyonu
Çeviren: Uğur Önver
Çizmeli Kedi Yayınları, 80 sayfa

Behçet ÇELİK

Yekta Kopan'dan kısacık öyküler

Yekta Kopan, son kitabı Kediler Güzel Uyanır'da kısa öykünün sınırlarını araştırdığı gibi, okuru an denilen zaman diliminin olanakları üzerine düşünmeye de çağırıyor. Kopan'ın öyküleri gündelik hayat içerisinde algımıza girmeyen ya da girer girmez çıkıveren ayrıntılara odaklanıp, zamanı yavaşlatıyor.

Yekta Kopan, kısacık öykülerden oluşan *Kediler Güzel Uyanır* adlı son kitabındaki "Ünlem ve Mat" adlı öyküde, çok kısa ya da minimalist olarak tanımlanabilecek öykü tarzına ait önemli bir noktanın altını çiziyor: "*Yazarın net bir şekilde belirtmek gereksinimi duyduklarının dışında her şeyle oynayabilirim.*" Aslında öyküye ve edebiyatın geneline de genişletilebilecek bir nokta bu.

Çoğu zaman edebi metinlerin içine, bizim tamamlamamız için bırakılan boşluklardan sızarız. Yazarın bıraktığı boşlukları kendimizce (Kopan'ın anlatıcısının belirttiği gibi "bildiğimizi okuyarak") doldururuz. Elbette, yazar boş bir sayfa sunmamıştır bize; onun belirttiklerinin sınırıyla çizili bir alanda at koşturur, "bildiğimizi okuruz." Çok kısa öyküde metnin uzunluğu daha fazlasına izin vermeyeceği için yazarın net bir şekilde belirtmek gereksinimi duydukları daha az, "bildiğimizi okuma" alanımız daha geniştir. Bu nedenle, okuyanların farklı şeyler anladıklarına tanık olduğumuz gibi, farklı zamanlardaki okumalarımızda da aynı şeyleri hissetmez, sezmeyiz bazen. Elbette bu durum, yazarın metni ile bizim okuduğumuz, anladığımız arasında çok büyük farklar olduğu anlamına gelmez.

Kopan, kısacık öykülerinde, içerisinde "bildiğimizi okumamız" için geniş alan bırakmakla birlikte, anlattıklarının duygusunu birkaç cümleyle aktaran yazarlardan. Çok çarpıcı olmayan, neredeyse rastgele seçilmiş sanacağımız anlar yeğlediği halde onun metnindeki havayı anında soluyuveriyoruz. Bunu sağlayan öykülerin kısalığı elbette. Her şeyin çok ayrıntılı tasvir edildiği öykülerin aksine, kısacık öykülerde bize kalan alanın genişliği metne daha kolay dâhil olmamız için önemli bir imkândır. Sadece bu değil ama; bunu sağlayan başka etmenler de var.

EKSİLTEREK ANLATMAK

Kopan'ın kısacık öykülerinde zamana yapılan belli belirsiz vurgu mesela. Öykülerin çoğunda, şimdiki zaman kipi geniş zaman gibi kullanılıyor. Böylece anlatıcının tam o anda tanık olup anlattığı olay, birdenbire bütün zamanlara yayılıyor. Örneğin, *"Ağaçlara bakmaya korkuyorum,"* cümlesi, anlatıcının sadece o andaki korkusunu değil, bu korkunun sürekliliğini, benzer durumlarda duyduğu daha geniş bir zaman yayılmış korkusunu, korkularını duyuruyor. Şimdiki zaman böylece uzar, genişlerken, kendi korkularımızı da duyuruyor bize, böylece yazarın o an ne anlattığını tam olarak bilemesek bile nasıl bir histen söz ettiğini sezecek ölçüde metnin içine girmiş oluyoruz.

Bunu sağlayan sadece seçilen zaman kipi değil, ayrıntıların seçimi de zamanın durduğu ya da anlatılan anın yavaşlayarak uzadığı izlenimi yaratıyor. Kopan'ın öyküleri gündelik hayat içerisinde algımıza girmeyen ya da girer girmez çıkıveren ayrıntılara odaklanıp, dikkatimizi bunlara yönelttiği için zamanın yavaşladığını, neredeyse durduğunu hissediyoruz. Geçmiş zaman kipinde anlatılan öykülerde de olmuş bitmiş bir olay anlatılmıyor; her zaman olabilecek, "geniş" bir zamana yayılmış olayları okuduğumuzu hissediyoruz. Belki sürekli değil, ama yinelenen olaylar. İnsanın zihnini, kalbini olur olmaz yerde ayartıp hatırlanan anlar.

Yekta Kopan hayat-edebiyat-dil ilişkisini sorguladığı bu öykülerde, olan biteni nasıl anlattığımızın, gerçekliği algılayışımızı ne ölçüde değiştirebileceğine yanıtlar arıyor. Bir şey anlatırken seçilen kelimelerdeki ünlü harflerin incelik-kalınlığının ya da belirli bir harfle başlayan kelimeler yeğlenmenin neyi, nasıl değiştirebileceği gibi soruların izini sürüyor. Kopan'ın bu kitaptaki öykülerinde eksilterek anlatmayı yeğlediği söylenebilir. "Matruşka" adlı öykü ise eksiltmenin varacağı en uç noktaya dikkat çeken bir ironi üzerine kurulmuş; bir metnin neler içerdiği ya da o metnin eksildikçe neye dönüşeceği gibi soruları akla getiriyor.

"Piknik Havası"ndaki anlatıcının babasından aktardığı, *"Hayat da öyledir, geçer gider, iyi dinlemezsen, ne dediğini duyamazsın,"* öğüdünü hatırlatıyor öyküler. Sanki Kopan, hayatın geçip giderken ne dediğini iyi duyabilmek için kimi öyküde hayatın belirli bir anına, kimi öyküde hayatın ifade edilişinin neleri değiştireceğine odaklanıp, bunların dışındaki her şeyi dışta bırakarak, tam o anda "orada", "o noktada" olmanın vereceği yanıtlara kulak kabartıyor.

Kediler Güzel Uyanır
Yekta Kopan
Can Yayınları, 128 sayfa

GÜNIŞIĞI
KİTAPLIĞI

“Ona duyduğum öfke çoktan uçup gitmişti.„

Zeynep Cemali’nin *Patenli Kız* kitabından.

Gençleri öykü yazmaya davet ediyoruz!

ZEYNEP CEMALİ ÖYKÜ YARIŞMASI

6-7-8. SINIFLAR

2012 Teması: HOŞGÖRÜ

2012
için son başvuru
18 MAYIS

SEÇİCİ KURUL
Necati Tosuner
Hacer Kılcıoğlu
Süleyman Bulut
Prof. Dr. Nuran Özyer
Dr. Müren Beykan

Çocuk edebiyatımızda silinmez izler bırakan değerli yazar Zeynep Cemali’nin anısına, Günışığı Kitaplığı tarafından bu yıl ikincisi düzenlenen Zeynep Cemali Öykü Yarışması’na başvurular başladı. Yarışmaya tüm Türkiye’den ilköğretim ikinci kademe öğrencileri, 2012 için belirlenen “hoşgörü” temasında yazacakları öykülerle katılacaklar.

yarisma@gunisigikitapligi.com
www.gunisigikitapligi.com

günışığı kitaplığı

info@gunisigikitapligi.com facebook.com/gunisigi.kitapligi twitter.com/_Gunisigi
Profilo Plaza, Cemal Sahir Sok. 26/28 B3 Mecidiyeköy 34387 İstanbul T: 0212 212 99 73 F: 0212 217 91 74

Büyük konulara küçük kahramanlar…

Nurduran DUMAN

Okul öncesi döneme hitap eden nitelikli yayınlarıyla dikkat çeken Kır Çiçeği Yayınları'ndan iki güzel kitap daha… En Güçlü Benim, okul bahçelerinde sık yaşanan kabadayılık konusunu ele alırken, Yavru Baykuşlar anneden ayrı kalma temasını işliyor.

Birçok masalın güçlü kişisi, başkahramanıdır kurt. Genelde de Batı edebiyatında –başta Ezop masalları olmak üzere– birçok metinde kötü adam rolünü üstlenir. Kötü adam olmasının başlıca nedeni ise güçlü, kurnaz vb. olması olarak gösterilir. Mario Ramos'un yazdığı, Fransızca'dan Yıldırım Türker'in çevirdiği *En Güçlü Benim* ise hem en güçlü hem de nazik olunabileceğinin altını çizen bir öykü işlemekte. Ramos, birden fazla meseleye değindiği öyküyü bir okul bahçesinde izlediği çocukların davranışlarından esinlenerek yazmış. Özellikle de güçlü olanın zayıfa karşı tutunduğu tavırdan, kabadayılıktan.

KÖTÜ KURDUN İÇ YÜZÜ

Kırmızı Başlıklı Kız, Yedi Cüceler, Üç Küçük Domuzcuk gibi masallara göndermeler yapıp selam çakan yazar, bir yandan da oradaki kötü kahraman kurdun iç yüzünü ortaya seriyor. Ramos'un kahramanı kurdun karnı öyle tok ki bir lokma daha yiyecek hali yok ama egosu çok aç ne yazık ki! Durmadan övülmek istiyor: *"Hah, tam da düşündüğüm gibi, en güçlü benim! Söylesin istiyorum herkes, her an, durmandan. Övülmeye bayılıyorum, hiç bıkıp usanmadan."*

Bu öyküdeki kurt komik, şaşkın biraz. Mutluluğu başkalarının övgüsüne bağlı olanın durumu komikten de ötedir aslında, acıklıdır.

Ramos, kitabı aynı zamanda resimlemiş de. Son sayfaya kadar kurdu diğer kahramanlara karşı özellikle abartılı biçimde büyük tutmakta. Son sayfadaki boyutları ise küçük. Kurdun bu boyutu okurlarına önemli bir mesaj veriyor. Büyüklenmek isteyen, büyük görülmek istenen bunu ancak karşısındakinin kabulüyle gerçekleştirebilir çünkü. Mario Ramos'un yazıp çizdiği bir başka kitap daha yolda. *En Yakışıklı Benim*'i ve yazarın bu konuya getireceği alternatif yaklaşımı merakla bekliyoruz.

ANNEDEN AYRI KALMAK

Yavru Baykuşlar da Kır Çiçeği Yayınları'nın yenilerinden. Günümüz çocuk edebiyatının önemli yazarlarından, 2004 Andersen Ödülü sahibi Martin Waddell'in "Küçük Ayı, Büyük Ayı Dizisi"nden sonra dilimizde basılan en son kitabı. *Yavru Baykuşlar*, çocukların annelerinden ayrı kaldıkları zaman yaşadıklarını, hissettiklerini konu alıyor. Özellikle çalışan annelerin çocuklarına okumak isteyebileceği bu öykü, Patrick Benson'un resimleriyle yorum, zenginlik ve derinlik kazanıyor, hatta tamamlanıyor. Şöyle de denebilir, bu hikâye başka resimlerle başka şekilde anlatılabilirdi, ama bunlarla harika anlatılmış. Bu yüzden özellikle resimlere baka baka ilerlemek gerek.

Anneleriyle birlikte bir ağaç kovuğunda yaşayan üç yavru baykuş Sedef, Bulut ile Can bir gece uyanıyorlar ve annelerinin evde olmadığını görüp düşünüyorlar. Sedef annenin avlanmaya gittiğini, Bulut ise yiyecek getireceğini düşünüyor. En küçükleri Can ise hem düşünüyor hem de *"Annemi istiyorum!"* diyor. Çünkü yavru baykuşlar ağlayıp sızlanmak yerine oturup düşünürler, zaten yazara göre tüm baykuşlar çok düşünür. Sonra üçü birden yuvanın dışına çıkıp farklı dallara otursalar da, bir süre yine düşünüp, bekledikten sonra aynı dalda birbirlerine sokuluyorlar. *"'Ya kaybolduysa?' demiş Sedef / 'Ya bir tilkiye yakalandıysa!' demiş Bulut / 'Annemi istiyorum!' demiş Can / Ve baykuş yavruları baykuş gözlerini kapatıp, baykuş annelerinin gelmesini dilemişler."*

Üçünün, ormanda, gecenin büyük karanlığı içinde, tedirginlikten endişeye, sonra da korkuya doğru yaptığı yolculuk, resimlerde gittikçe koyulaşan renklerde ve gölgelenen ışıkta da görülüyor. Anne geri gelince görüyoruz ki zifiri karanlık gök meğer pırıl pırıl yıldızlarla dolu. Aslında daha önceki bir iki resimde parçalı olarak var bu gece mavisi gök, ama yavru baykuşlar –korkmakla değil elbette– "düşünmekle" meşgul oldukları için göğe bakmaya vakit bulamıyorlar.

Geri dönünce, *"Nedir bu şamata?"* diye soran ve *"Eve döneceğimi biliyordunuz,"* diyen annelerinin tepkisi tüm diğer yavru baykuşlara ve bu kitabı okuyan çocuklara ders olsun; annelerin mutlaka eve döneceğini bilsinler, ona güvensinler.

En Güçlü Benim!
Mario Ramos
Çeviren: Yıldırım Türker
Kır Çiçeği Yayınları, 26 sayfa

Yavru Baykuşlar
Martin Waddell
Resimleyen: Patrick Benson
Çeviren: Aslı Motchane
Kır Çiçeği Yayınları, 26 sayfa

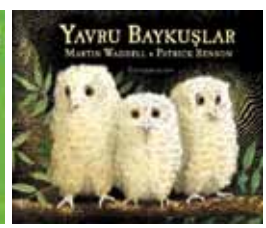

Miskinler Prensi'nin yeni serüvenleri

Kutlukhan KUTLU

Yapı Kredi Yayınları'ndan çıkan yeni Garfield kitapları, Fransız yapımı yeni bir çizgi diziden uyarlanmış. Bir sayfası resim, bir sayfası yazı olacak şekilde düzenlenmiş olan kitaplar, gerek kaliteli baskısı, gerekse rahat okunan Türkçesiyle küçükleri Garfield'la tanışmaya çağırıyor.

Kedilerle uzun vakit geçirmiş, özellikle de bir kediyle aynı evde yaşamış olanlar bilir: Patisi çabuk, kuyruğu oynak, bedeni kıvrak, sesi tırlak bu dostlarımız, bize hem çok tanıdık hem de alabildiğine yabancı görünebilmek gibi büyüleyici bir özelliğe sahiptirler. Belki biraz da bu yüzden ister istemez kafamızda resmi tamamlar ve onlara insanların dünyasından yığınla özellik yansıtırız. Miskinlikten umarsızlığa, başına buyrukluktan fırsatçılığa, uyanıklıktan inada envai çeşit "huy" görürüz onlara baktığımızda. Biraz da bunun sonucunda, kedilerle haşır neşir olanlar

onların hikâyelerini anlatmaktan hiç vazgeçmez. Tabii onların yaptıklarına gülmekten de. Bir kedide bulmayı bekleyebileceğiniz en güvenilir şeyler gizem ve komedidir çünkü.

Kedi komedisinden bahsedince de bu işin hayali piri Garfield'ı anmamak mümkün mü? Jim Davis'in 1978'de bir çizgi bant kahramanı olarak yarattığı bu ünlü kedi karaktere aşina olmayan pek azdır, ama yine de kısaca tarif edelim: Kedilerin "avcı" kökleriyle köprüleri tamamen atmış gibi görünen, modern hayatın konforuna alabildiğine adapte olmuş, uyku ve yemek için yaşayan, tombul mu tombul, tembel mi tembel ve işlerin kendi çıkarına göre gelişmesini sağlayabilecek kadar kurnaz bir sarman Garfield.

Bu miskinlik abidesi kedinin yaptıklarını, yumuşak başlı sahibi Jon'la için için alay edişini, evin iyi huylu köpeği Odie'yle uğraşmasını, hayatındaki bu iki karaktere düşünce balonlarıyla bol bol tepeden bakışını okumaktan bıkmadık yıllardır. Bu arada Garfield karakteri de gazetelerin çizgi bantlarıyla yetinmedi, yakaladığı müthiş popülerlik sonucunda başka mecralara da geçiş yaptı: sinema, bilgisayar oyunları, televizyon, kitaplar...

MİSKİN VE MUZİP KEDİ

Yapı Kredi Yayınları'ndan çıkan yeni *Garfield* kitapları da bundan iki-üç sene önce başlayan, *Garfield et Cie* (*Garfield ve Arkadaşları*) adındaki Fransız yapımı yeni bir çizgi diziden uyarlanmış. Bir sayfası resim, bir sayfası yazı olacak şekilde düzenlenmiş, otuzar sayfalık resimli hikâyeler bunlar. Tıpkı uyarlandığı dizi gibi, bilgisayar ürünü 3D resimlere sahipler. Elbette gazetelerdeki çizgi bant ve 80'lerdeki çizgi dizide görüp alıştığımız resimlerden hayli farklı, ama "Arabalar" ve "Kayıp Balık Nemo" gibi çizgi filmlerle büyüyen bir neslin kolaylıkla benimseyeceği bir estetik bu.

Kitaplarda genellikle tek bir sorunun çözümü üzerine kurulu, yalın öyküler anlatılıyor ve bu öyküler hep karakterlerinin sivri yanlarını, yani gayet iyi bilinmesine rağmen hâlâ bol bol kahkaha attıran özelliklerini öne çıkarıyor. Bunların başında da Garfield'in boğazına düşkünlüğü, tembelliği ve bencilliği geliyor tabii.

Mesela *Hırgür*'de Garfield, bir saat boyunca hiçbir şey yemeden durabileceğine dair bir iddiaya giriyor. Sadece bir saat! Ve resmen kıvrım kıvrım kıvranıyor. *Ava Giden Avlanır*'da ise Garfield'ın hınzırlığı tutuyor ve evin naif köpeği Odie'yi sincaplarla birbirine düşürmeye çalışıyor. *Kedi Avı*'nda Garfield ile Odie hırsızlık yapıp başlarını derde sokuyorlar: Önce barınak görevlileri, yetmeyince, onlarla aynı işi yapmak üzere geliştirilmiş, Hayvan-Tutan adında kocaman bir robot peşlerine düşüyor. *Odie Hapiste*'de ise Odie tasması olmadığı için yakalanıp barınağa kapatılıyor, bunun üzerine Garfield, *"Odie evde olmazsa akşam yemeğe oturamayız,"* diyerek onu kurtarmak üzere yollara düşüyor.

Şimdiye kadar Garfield'ın birçok farklı mecrada çeşit çeşit serüvenlerini gördük. Bu yeni kitapların özelliği ise gazetedeki çizgi bantlarla TV'deki çizgi filmler arasında bir yerde durmaları: Epey kısa olmakla birlikte "macera" anlatabilecek yere sahipler. Açıkçası, Garfield gibi "hareket etmeme taraftarı" olan bir kediye de hareketsiz resimler daha bir yakışıyor! Daha yetişkinlere yönelik olan çizgi bantlardaki kadar yüksek dozda kara mizah yok burada, ama yine de klasik "Garfield anları" sık sık karşımıza çıkıyor. Gerek bu yönleriyle, gerek kaliteli baskısı, gerekse Elif Gökteke'nin rahat okunan Türkçesiyle bu yeni seri, özellikle küçükler için Garfield'a iyi bir başlangıç noktası.

Garfield 3 – Odie Hapiste
Gilbert Delahaye, Marcel Marlier
Çeviren: Elif Göktepe
Yapı Kredi Yayınları, 32 sayfa

Garfield 4 – Kedi Avı
Gilbert Delahaye, Marcel Marlier
Çeviren: Elif Göktepe
Yapı Kredi Yayınları, 32 sayfa

Anne baba köşesi

Asuman Zeynep GÜNAYDIN

Benim bir hayalim var…

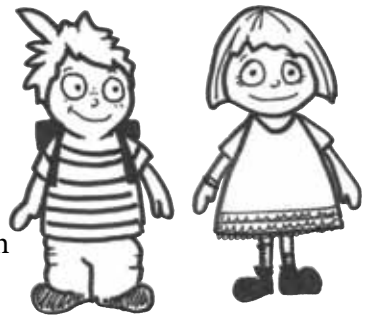

Klinik psikolog Deborah M. Plummer, benlik saygısının çocuklarda nasıl geliştirileceğini konu aldığı kitabında, yaratıcı etkinliklerle hem çocukların hem ailelerin kendilerine duyduğu saygıyı güçlendirmeyi amaçlıyor.

Yaşlı bir büyükanne ile büyüyordu. Büyükanne titizdi, özenliydi. Her gün onu öğle uykusuna yatırırdı. Uyumayı sevmezdi ama büyükanneye uyumak istemediğini de söyleyemezdi. Büyükanne, "Uyumazsan büyüyemezsin cüce kalırsın, aklın da çalışmaz, zihnin de açılmaz," derdi. Boyum uzasın, aklım da büyüsün diye yatağında dönenir dururdu.

Bir gün hayal kurmak geldi aklına.

"Hayal, yaşamımızın doğal bir parçasıdır ve bebeklik dönemimizde dünyayı algılama biçimimizdir."

Büyüdüğünü hayal etti, boyunun uzadığını, zihninin (büyükannesinin dediği gibi) açıldığını hayal etti.

Büyüdükçe...

Bazen olmak istediği gibi oldu, bazen ona söyledikleri gibi, hayal ederken…

Bazı hayalleri resim gibiydi, bazıları film, bazıları müzik, bazıları dokunuş gibi...

Akla hayale gelmeyen hayaller kurduğu da oldu; yaşadığını hayal edip tekrar yaşadığı da.

Bazı hayalleri gerçek oldu; bazı "gerçek olmayanlar" da hayali kaldı...

Birçok defa duydu "Bu benim çocukluk hayalimdi," cümlesini, yanında bir orkestranın çaldığı, gür bir sesin söylediği şarkı eşliğinde… Birçok defa da "Ama o benim hayalimdi," cümlesini duydu, yanında cılız sesler eşliğinde...

Hepsinin içinde "Benim bir hayalim var," cümlesi en çok sevdiği oldu. Yanında ümitle birlikte çalan tüm sesleri duyabildi, yine hayalinde…

"Bu benim çocukluk hayalimdi," sözünün yanındaki güçlü orkestra, *"Ben değerli biriyim, yapabildiklerim ve yapamadıklarımla kabul görüyor ve seviliyorum,"* şeklinde sözleri olan bir şarkı çalıyordu...

"Ama o benim hayalimdi," sözünün yanındaki orkestra ince, tiz, kıyıcı, *"Zaten beceriksizim, kimse beni sevmiyor, onlar kadar iyi değilim, aptalım, sersemim,"* şeklinde sözleri olan bir şarkı çalıyordu…

İkinci şarkıyı çok duyar oldu, çoğunlukla çocuklardan. Düşündü. Neden?

"Bunlar çocuğun anlık sözleri değildir, öğrendikleri, duyumsadıkları ve başkalarına da anlattıklarıdır. Gelecekte de aynılarını söyleyecektir, çünkü ne kadar çok yinelerse hayalleri bundan o kadar etkilenecektir. Böylece gerçekle bir ilgisi olmasa da kendisi bunların doğruluğuna öylesine derinden inanır ki başka türlü düşünemez.

"Hiç kuşkusuz çoğumuz tüm yaşamımız boyunca başkalarının bizim için yaptığı değerlendirmelerden bir dereceye kadar etkilenmişizdir. Ama genelde, çocukluğumuzda yaşadığımız deneyimler olumlu ise, o zaman kendimizi gerçekçi değerlendirebilir ve benlik değerimizi özümseyebiliriz. Böylece başkalarının onayına daha az gereksinim duyarız. Benlik saygısının temel öğeleri özgüven ve kendinin farkında olmaktır…

"Çocuklarda sağlıklı bir benlik saygısı yerleştirilmesinde ve sürdürülmesinde önemsedikleri kişilerin etkisi çoktur. Benlik saygısı doğuştan beraberimizde getirmediğimiz, zaman içinde edindiğimiz bir olgudur."

O bir eğitimciydi ve farklı bir şeyler yapmayı hayal etti. Daha önce bunu hayal etmiş ve yapmış bir yazarın kitabını gördü bir gün: *Benlik Saygısı - Çocuklarda Nasıl Geliştirilir?*

***

Klinik psikolog Plummer'ın yıllarca süren klinik deneyimlerine ve farklı psikolojik yaklaşımlara dayanarak kaleme aldığı *Benlik Saygısı* adlı bu kitap, kısa bir teorik altyapı ile başlıyor. İkinci bölüm, etkinlik yönergeleri ile devam ediyor. Üçüncü bölümde egzersizler var. Tüm etkinlikler, sihirbazın hazine sandığına değerli taşlar toplama amacı etrafında sekiz bölümde veriliyor ve hepsi de hayalgücünü devreye sokarak uygulanmak üzere hazırlanmış. Her bölümün sonunda verilen kaynaklar, daha detaylı incelemeye kapı açılıyor.

Sihirbazın hazine sandığına sırayla yıldız, zümrüt, yakut, gümüş altın, inci, safir, gökkuşağı, ayışığı toplanıyor. Hazine sandığı fikri, daha büyük çocuklar için "becerilerin toplandığı sandık", aile için de "alet kutusu" olarak değiştirilebilir.

Etkinlikler sıralı düzenlenmiş, ancak bireysel farklılıklar gözetilerek yeniden düzenlenebilir. Kolay ulaşılabilir malzemelerle kısa bir hazırlık süreci gerekiyor. Çoğu malzeme fotokopi ile çoğaltılmaya uygun. Ayrıca ufak tefek değişikliklerle çalışmalar, konuşma ve dil bozukluğu olan çocuklarla da kullanılabilir.

Ayrıca tüm etkinlikler çok eğlenceli:

Hayal gücünüzü biraz zorlamanın zamanı geldi. Kedi olduğunuzu düşünün. Konuşabiliyorsunuz. Ne hissediyorsunuz?

Birisinin gazeteye sizinle ilgili bir yazı yazacağını düşünün ne yazmasını isterdiniz?

Aşağıdaki çiçeği boyayın ve mutluluk duygusunu büyütmek için nelere ihtiyaç duyduğunu yazın.

Bir eğitimci olarak hâlâ en sevdiğim cümlelerden biridir: "Benim bir hayalim var öğretmenim."

Benim de bir hayalim var: "Kendi olmaktan sessizce hoşnut olan" daha çok çocukla karşılaşmak ve onları desteklemek...

Benlik Saygısı
Deborah M. Plummer
Çeviren: Emel Aksay
Sistem Yayıncılık, 296 sayfa

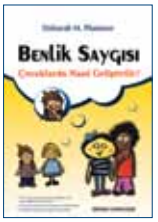

İster **HAYAL HIRSIZI** ile hayallerinin peşinde,

ister **Kontrol-Z** ile hataları düzeltirken,

ister **Çıtı Pıtı Bir Kedi Olmak İstemiyorum** ile gerçek dünyada...

Tüm öğrenci ve öğretmenlerimize
yeni eğitim - öğretim döneminde başarı ve mutluluklar dileriz!

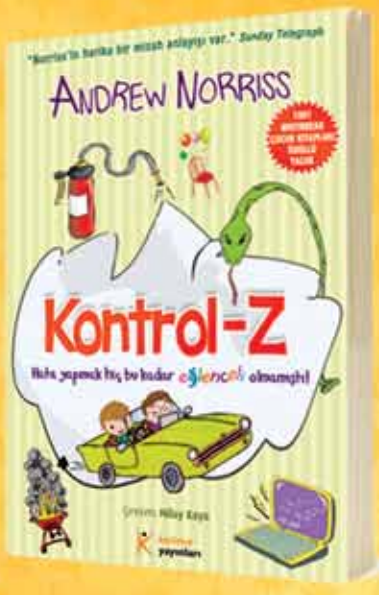

kelime yayınları

www.kelimeyayinlari.com • kelime@kelimeyayinlari.com
Tel: (0212) 217 13 31 Faks: (0212) 217 13 32
facebook.com/KelimeYayinlari - twitter.com/KelimeYayinlari

öykü

Modern çağın çocukları…

Ecem Nida DİNÇTÜRK

Çocukların Nobel'i olarak anılan Astrid Lindgren Anma Ödülü'ne aday gösterilen Seza Kutlar Aksoy'dan psikolojik irdelemelerin gözden kaçamayacağı, samimi çocuk öyküleri... İçinde beş öykünün yer aldığı Düşler Tramvayı hüznü umutla ve düşlerle harmanlıyor.

Çocuk olmanın en büyük keyfi hayal dünyanıza sınırlar koyma gereği duymamaktadır. Gerçekçi olmak için hiçbir sebep yoktur ve bir çocuğun mutluluğu hayallerinde gizlidir. Seza Kutlar Aksoy *Düşler Tramvayı* adlı kitabında, birbirinden farklı ama ortak paydalarda buluşan beş çocuğun öyküsünü anlatıyor bizlere. Çaresiz görünen ama aslında sadece kafası karışmış ya da yolunu kaybetmiş çocuklar bunlar… Matematikten anlamadığı için "tembel" yaftası yiyen Mutlu, yalnızlığının çaresini televizyonda arayan Serin, mendil satarak yaşadığı dünyasını kırmızılarla ayakta tutmaya çalışan Fadime, "insanlığı" sorgulayan İlker ve hiçbir masalın sonunu mutlu bitiremeyen Bade.

MODERN ÇAĞDA ÇOCUK OLMAK

Her şeyden önce hakkını teslim etmek gerekir ki öyküler kuvvetli bir psikolojik algının üzerinde yükseliyor. Böylece okura da kendi sıkıntıların aşmak üzere bir yol açılmış oluyor. "İnci" adlı öyküdeki Mutlu'yu ele alalım mesela. Mutlu, matematikten anlamadığı ve hep uydurmaca hikâyeler anlattığı için gözde bir öğrenci olmaktan uzaktır. Sınıfta kendisinden parlak arkadaşları, evde ise notları hep "pekiyi" olan ablası vardır. Aslında Mutlu'nun cevheri anlattığı hikâyelerde gizlidir. Öyküde basit bir ayrıntı olarak Mutlu'nun bir dönem karın ağrıları çektiğinden ve sonrasında bu ağrıların sinirsel olduğunun anlaşıldığından bahsediliyor. Bu çok tanıdık bir tepki değil mi? Mutlu gibi ilgi görmeyen çocukların hep bir yerleri ağrımaz, acımaz mı?

Bir de Serin var tabii. Serin, bahsettiğimiz modern çağ kuşağının "yalnız apartman çocukları" kısmını temsil ediyor. Resim yapmayı sevmesine rağmen televizyon ile vakit geçirmeyi tercih ediyor. O kadar ki zamanla tek

arkadaşı televizyona dönüşüyor. Yorgun düşüp uyuyakaldığında ise kendini tuhaf kabusların ortasında buluyor. Kabusunun sonunda "televizyon kafalı" bir çocuğa dönüşmesi de Serin'in kabuslarının ipucu. Serin'in kabusları, annesinin yanında uyanması ile sona eriyor. Aslında öykü, başlangıç ve bitişiyle Serin'in yaşadığı sıkıntının sebebini zaten ele veriyor.

"Kiraz Kırmızısı" için ise modern bir Polyanna öyküsü demek mümkün. Küçük yaşına rağmen mendil satarak yaşamak zorunda olan Fadime'nin mutlu olması için kırmızı bir şeylerin varlığı yeterli. Kırmızı ayakkabılar, kirazlı pastalar, en çok da Beyoğlu'nun ortasından gün aşırı geçip duran o cânım tramvay! Küçük şeylerden mutlu olabilmeyi henüz unutmamış yaşlarında Fadime. Ve hayata bağlılığını bu küçük, kırmızı mutluluklar kuvvetlendiriyor.

SADECE İNSAN OLMAK

Kitaptaki beş öyküden en iyisini seçmeye kalkmak büyük bir adaletsizlik olur. Çünkü gerçekten hassas olan konular oldukça gerçekçi ve yumuşak bir dille anlatılıyor. Yine de kendi adıma, son iki öykünün favorim olduğunu söylemekte sakınca görmüyorum. Çünkü küçük bir çocuğun gözünden insanlığı ve toplumda hüküm süren kadın-erkek ayrımını sorgulayabilmek gerçekten etkileyici.

"İnsanlık", on iki yaşındaki İlker'in basit bir otobüs yolculuğuyla başlayan ve sonrasında "büyüme yolculuğu"na dönüşen hikâyesi. Ama en önemlisi, birer karakter olarak "kadın" veya "erkek" olmanın farkını irdeliyor olması. Bu çetrefilli konuya ise İlker, yetişkinliğinde nasıl biri olacağını düşündüğünde kurduğu bir cümle ile ışık tutuyor: *"İnsanlık öldü mü! Neymiş? İnsanlıkmış… İşte bu hepsinden iyi."*

Son öykünün kahramanı Bade ise kitapta öyküsü anlatılan çocuklar arasında hayal gücü en kuvvetli olanı. Öte yandan da en umutsuzu. Bade de öyküler uydurmayı seven, hayal dünyası sınır tanımayan bir çocuk. Ama bir problemi var: Bade'nin hiçbir masalı mutlu sonla bitemiyor. Yazarın Bade'nin hayatına dair verdiği ayrıntılar ışık tutuyor sonrasında duruma; Bade aslında mutluluğu tanımıyor. Bu yüzden öykülerinde ona yer veremiyor. Oysa ki Bade'ye masallarını mutlu bitirmesi karşılığında harika bir ödül vadediliyor: tüm okul masraflarının karşılanması! Bade çaresiz kalıyor, ne kadar çabalarsa çabalasın mutlu bir son uyduramıyor masallarına. Ama Seza Kutlar Aksoy, Bade kadar çaresiz bir öykücü değil neyse ki! Kendi masalını, Bade'nin masalına bir mutlu son bulabilmesi ile mutluluğa erdiriyor.

Seza Kutlar Aksoy *Düşler Tramvayı*'nda yeni yüzyılın tipik çocuk hallerini irdeliyor. Fakat sımsıcak öyküleriyle bize durumun o kadar umutsuz olmadığını hatırlatıyor.

Düşler Tramvayı
Seza Kutlar Aksoy
Resimleyen: Saadet Ceylan
Tudem Yayınları, 72 sayfa

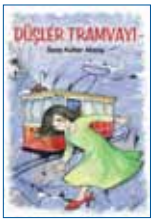

AYLA KUTLU

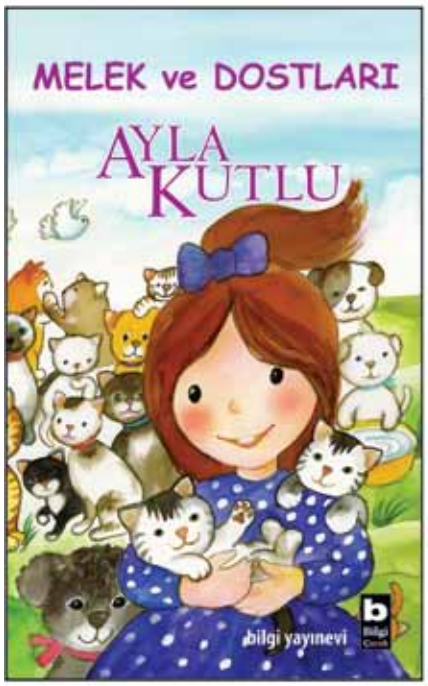

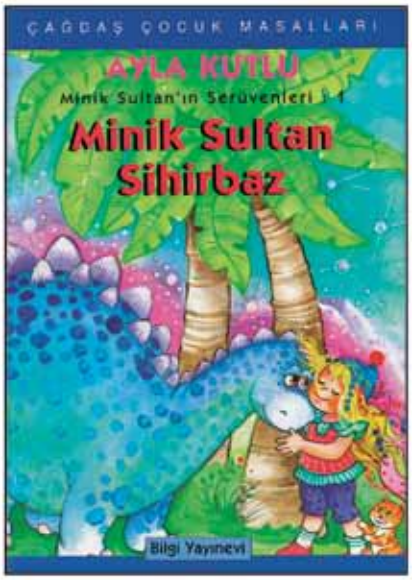

Eğitimin temel taşlarından biridir kitap
ve okuyan çocuk geleceğin aydınlığıdır.
Onları, Türk Edebiyatının yetkin kalemi
Ayla Kutlu'nun kitap şölenine davet ediyoruz.

BİLGİ YAYINEVİ

Bilgi Yayınevi A.Ş.: Meşrutiyet Cad. No: 46/A Yenişehir Ankara Tel: (312) 431 81 22 ● **Bilgi Kitabevi**: Sakarya Cad. No: 8/A Kızılay Ankara Tel: (312) 434 41 06 ● www.bilgiyayinevi.com.tr
Bilgi Dağıtım Merkez: Gülbahar Mh. Gülbağ Cd. No:33 A-B Blok Mecidiyeköy İstanbul Tel: (212) 217 63 40 **Şube:** Narlıbahçe Sk. No: 17 Kat:1 Cağaloğlu İstanbul Tel: (212) 522 52 01

Ezel Dağlar ERGÜDEN

Felaket Henry'nin arkadaşı Belalı Charlie…

Haşarı kahramanların köşesine kurulduğu eğlenceli serilere bir yenisi daha eklendi: "Belalı Charlie". Çocukların sevdiği, kendine yakın bulduğu bu kahramanlar, seri halindeki eğlenceli kitaplarıyla çocuklara okuma alışkanlığı kazandırmada önemli bir rol oynuyor.

Veeeee, işte karşınızda Belalı Charlie! Yanındakiler de ağabeyi Max ve belalı mı belalı Charlie'nin en yakın arkadaşı Henry. Geliyorlar geliyorlar geliyoooorlarr. Sessizlik, sessizlik.

Anladığınız gibi, bu ayki kitaplarımız "Belalı Charlie" serisine ait. Eh, kabul ediyorum, Felaket Henry'ye biraz benziyor (geçen aylarda yazmıştım, hatırladınız mı?). Ama sadece adı benziyor. Felaket Henry'ciğimin biraz kasıtlı olabilecek kötülüğü, bu kitapta zavallı Belalı Charlie'nin iyilik yapmaya (tamam, biraz abartmış olabilirim, ama kimseye zarar verme amacı da yok sonuçta) çalışırken yol açtığı saçmalıklarla yer değiştiriyor.

Biraz Belalı Charlie'yi ve arkadaşlarını tanıtalım size. Belalı Charlie, yedi yaşında, okulda notları pek de iyi olmayan, yemek yemeyi çok seven küçük bir çocuk. Her çocuk gibi, yaptığı küçük yaramazlıklar yüzünden anne babasıyla takışabiliyor. Ağabeyi Max on bir yaşında. Belalı Charlie onunla da arada takışabiliyor. Ama aslında Max ile araları iyi. Çünkü tahmin edebileceğiniz gibi, "belalı" bir çocuğa sahip her ailenin ikinci çocuğu "melek" gibi olur (bakınız Felaket Henry&Mükemmel Peter). Eh, bizim Max de biraz mükemmel. Ama iyi anlamda. Belalı Charlie'ye hep yardım ediyor, onu zor durumlardan kurtarıyor. Fakat çok sinirlendiğinde Belalı'mıza küçük dersler vermeyi de ihmal etmiyor. Charlie'nin yakın arkadaşı Henry'ye gelince, o da genelde Charlie'ye destek oluyor, ama konu aşk meşk olduğunda ortalık biraz karışabiliyor. Tetikte olun yani.

BELALI ÂŞIK OLUYOR

Şimdi de bakalım Belalı Charlie'nin maceralarına. Mesela Belalı Charlie'nin peynirli soğanlı cips macerası var (*Belalı Charlie ve Peynirli Soğanlı Cips*). Zavallı Belalı'cık âşık oluyoooor. Hem de ağabeyi Max'in âşık olduğu kıza. Sorun şu ki kız ağabeyiyle aynı yaşta. Üstüne üstlük ağabey Max'in Charlie'ye göre pek üstün özellikleri var: *"Parmaklarını ağzına sokup ıslık çalabiliyor, tek bir kaşını kaldırabiliyor."* Sorun da burada başlıyor. Ancak Charlie bu arada ağabeyinin yapamadığı yegâne şeyi keşfediyor ve kızı kendi çapında tavlamaya çalışırken, kız da Charlie'ye küçük bir tuzak hazırlıyor. Charlie ona akşam kendi evinde buluşmayı teklif ediyor. Sonra da… Sonrasını söylememm, süprizzz. Kendiniz okuyun.

Belalı Charlie - 4 Macera Bir Arada adlı kitapta, ilk macera oyuncak ayısına hâlâ çok bağlı olan Belalı'nın okul arkadaşları tarafından alaya alınması ve ağabeyi "melek" Max tarafından son anda kurtarılmasını anlatıyor. İkinci macerada, Charlie ve Henry yeni zengin komşularıyla küçük takışmalar yaşıyorlar. Ama "ağaçta mahsur kalma" macerası sonucunda, "zengin" çocuğunun gerçek yüzünü keşfediyorlar. Yeni arkadaşlar… Ne mutlu Charlie, Henry ve yeni çocuğa! Üçüncü macera, saç uzatmayı sevdiğini sanıp aslında berbere gitmekten korkan çocuklara geliyor. Charlie, berberin korkunç aletlerinden korktuğu için uzun, lüle lüle saçlara sahip oluyor. Sonra ağabeyi ve annesi saçını kestirtmeye çalışınca, Charlie çözümü bitlenmekte buluyor ve olaylar yine sarpa sarıyor. Dördüncü macerada Charlie, evinde bir hayvanat bahçesini dolduracak kadar çok hayvana bakan arkadaşı Lulu'nun hemstırına bakmaya karar veriyor. Hemstır sırra kadem basınca, Charlie'nin başı gene belaya giriyor. Eh, sonunu da siz tahmin edin artık. O kadar zor değil.

Anlayabileceğiniz gibi, Belalı Charlie'nin genelde birbirine benzeyen pek çok kitabı var. Tam tamına yedi tane. Canınız sıkılıyorsa ya da hayatınız çok tekdüzeyse, alın Belalı Charlie'nin kitaplarını, hazır yarıyıl tatili de geliyor, okuyun hepsini, rahatlayın. Dediğim gibi, bu seri bana Felaket Henry'den esinlenilmiş gibi geldi. Aradaki benzerlikler belirgin. Ama yine de ikisi de eğlenceli halleriyle kalbimizde yer ediyor. Felaket'çiğimi okuyup sevdiyseniz, Belalı Charlie'yi de okuyun, seversiniz. Ne de olsa sömestre tatilinde bol bol zaman var. Hadi size bol kitaplı tatiller! Unutmayın bizi sakın!

Belalı Charlie ve Müthiş Kaçış
Hilary Mckay
Resimleyen: Sam Hearn
Çeviren: Bülent O. Doğan
İş Kültür Yayınları, 60 sayfa

Belalı Charlie - Hayaletli Çadır
Hilary Mckay
Resimleyen: Sam Hearn
Çeviren: Bülent O. Doğan
İş Kültür Yayınları, 68 sayfa

Bançocu olmak ya da olmamak...

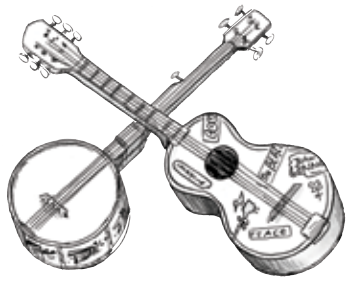

Tuğba ERİŞ

Kanadalı yazar Cary Fagan'ın esprili üslubuyla kaleme aldığı Yol Arkadaşım Banço, sevdiğimiz şeylerin anlamı üzerine güzel bir öykü anlatıyor ve soruyor: Hayatta en çok istediğimiz şeyi yapamıyorsak zengin ya da başarılı olmanın ne anlamı var ki?

Anne babalarımızın yapmamızı, olmamızı istediği şeylerle bizim yapmak istediğimiz, olmak istediğimiz şeyler bazen uyuşmayabilir. Çocukken hepimiz yaşamışızdır; sokakta oynamak isteriz ama akşam yemeği saati gelmiştir, en sevdiğimiz çizgi film başlamıştır televizyonda ama yarınki sınava çalışmamız gerekmektedir vb. Bu naif anlaşmazlıklar, kendi kararlarımızı alacağımız, hayatımız üstünde söz sahibi olacağımız yaşa geldiğimizde, sürtüşmelere dönüşebilir. Sözgelimi heykeltıraş olmak isteriz, ama ailemiz hukuk okumamızda ısrar eder. Evet, belki de en ciddi uyuşmazlık, "olmak" istediğimiz meslek erbabı konusunda, üstünde çalışmak istediğimiz ve hayatımızı geçireceğimiz meslek seçiminde yaşanır.

Ebeveynlerimiz nihayetinde iyiliğimizi isterler tabii ki. Kendi anne babamdan da benzer cümleler duyduğum için sanırım, bu olası anlaşmazlıkların altında, onların çocukken yapmak isteyip de yapamadıkları şeyleri, kendi çocuklarının yapabilmesini istemelerinin yattığını düşünürüm. Ama bu her zaman sağlıklı bir yol mu acaba?

Çary Fagan'ın *Yol Arkadaşım Banço* adlı kitabının başkarakteri Jeremiah Birnbaum'un en büyük isteği banço çalmak. Ama anne babası piyano öğrenmesinde ısrar ediyor. Ortaçağ kalesine benzeyen bir evde yaşıyor Jeremiah. Aslında ev demek doğru olmaz. Etrafında çepeçevre bir hendek ve dört dönümlük bir arazi var, hendekteki suda kuğular ve flamingolar yüzüyor. İçinde dokuz banyo, antika langırt makineleriyle dolu bir oyun odası, tam donanımlı bir spor salonu, bir sanat galerisi, bir sinema, bir de bovling salonu var.

Jeremiah'nın anne babası servetlerini, banyo duvarına raptedilmiş diş ipi kutusu sayesinde yapmışlar. Bu nedenle Jeremiah istediği her şeye sahip şanslı bir çocuk. Son model bir masaüstü bilgisayarı var, tek başına minyatür bir elektrikli Rolls-Royce kullanabiliyor, tenis kortunda yenebileceği robot bir rakibi bile var. Her gün okuldan sonra salon dansları, görgü kuralları, suluboya resim, golf ve piyano dersi alıyor. Babası sürekli hatırlatıyor ona, *"Senin sahip olduklarına sahip çocuk azdır,"* diye.

JEREMIAH BAŞKA NE İSTER

Anne babası büyürken çok az şeye sahip olduğundan, şimdi onun için en iyisini istiyorlar, ama Jeremiah halinden memnun mu acaba? Evet, kendisi de farkında şanslı olduğunun. Ama bazen okuldaki en iyi arkadaşı Luella gibi olmak istiyor. Önünü ardını fazla düşünmeden, başkaları ne der diye dertlenmeden, aklına eseni yapabilmeyi diliyor; onun gibi cesur, yaratıcı ve bir parça da çılgın olabilsem, diye düşünüyor. Salon danslarından nefret ediyor, görgü kuralları dersini çok sıkıcı buluyor, resim dersleri şöyle böyle idare etse de onun için en kötüsü piyano dersleri. Çünkü Jeremiah müziği gerçekten seviyor; pop, caz, rap, heavy metal, klasik rock dinliyor ve anne babasının yalnızca klasik müzik öğrenmesi konusunda ısrarcı olmalarını anlayamıyor.

Banço, Afrika kökenli, gitar biçiminde, madeni gövdesi olan beş ya da daha çok telli bir müzik aleti. Amerika'da ilk çalanlarsa köleler. Jeremiah banço çalmak istediğini söyleyince, anne babasının tepkisi elbette olumsuz oluyor. Klasik müziğin çok gelişmiş, çok entelektüel bir tür olduğunu söylüyor ve banço çalmasını yasaklıyorlar. Ama Jeremiah içindeki müziğe uyan sesi bulduğunu düşünüyor, banço dinlemek mutlu ediyor onu. Ama dinlemek yetmiyor, çalmak da istiyor.

Sonunda Luella'nın önerisiyle kendisi bir banço yapmaya karar veriyor. İnternetten indirdiği banço fotoğrafları ve şemalarıyla gerekli malzemeyi de toparlıyor ve teknik uygulama öğretmenin de yardımıyla bançosu hazır! Banço Çalmanın Temelleri DVD'siyle akşamları odasında gizlice çalışıyor, müzik setinden banço ustalarının albümleri eksik olmuyor.

Jeremiah'nın hikâyesindeki en önemli nokta, anne babasının yasağına aldırmayarak istediği şeye kendi çabalarıyla ulaşması, bir şeyi başardığını görmesi kanımca. Zaten bir insan hayatta en çok istediği şeyi yapamıyorsa zengin, başarılı vb. olmasının ne anlamı vardır ki?.. *Yol Arkadaşım Banço* insanın sevdiği şeylere sıkı sıkıya tutunması gerektiğini öğreten müzik dolu bir kitap. Ve bence tam da bu nedenle, çocuklar kadar anne babalara da hitap ediyor.

Yol Arkadaşım Banço
Cary Fagan
Resimleyen: Selçuk Demirel
Çeviren: Sumru Ağıryürüyen
Hayykitap, 104 sayfa

öykü

Denizin aynasında bir yazar...

Şeref BİLSEL

Bodrum sürgünü, uslanmaz deniz aşığı Cevat Şakir Kabaağaçlı, namı diğer Halikarnas Balıkçısı, edebiyatımızın her dem taze yazarlarından. Onun büyüklere olduğu kadar çocuklara da yazdığı öykülerde mitoloji, tarih ve insan sevgisi dünyanın sisini pusunu temizliyor.

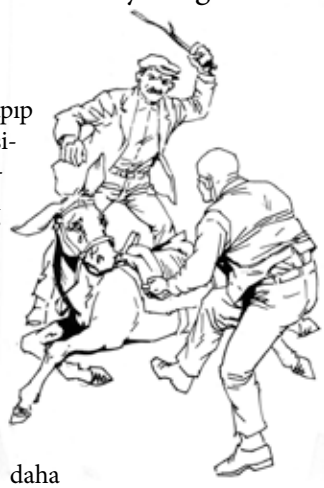

Edebiyat tarihi kronolojik silsile içinde değil de tematik planda bölümlenmiş olsaydı "deniz" deyince akla gelecek ilk isimlerden biri –belki de ilki– Halikarnas Balıkçısı olurdu kuşkusuz. Asker kaçaklarıyla ilgili bir yazısı yüzünden, İstiklal Mahkemesi tarafından 1925 yılında Muğla'nın Bodrum ilçesine sürgüne gönderilen Cevat Şakir Kabaağaçlı, bu tarihten sonra Bodrum'un antik çağdaki adı olan Halikarnas'ı mahlas olarak benimsemiştir. Cevat Şakir, o vakitler balıkçılık ve sünger avcılığıyla günlük nafakasını çıkartmaya çalışan Bodrum'un gelişip tanınması ve bugün bir cazibe merkezi olması yolunda ilk harcı koyanlardan biridir.

Yazar; öykü, roman, inceleme, anı türlerini barındıran pek çok eser vermiştir. Roman ve öykülerinde yer alan kahramanlarının çoğu denize aşina, denizle mesaisi olan insanlardır: kaptan, tayfa, balıkçı, sünger ci, dalgıç... Bu insanlar hayat doludur; büyük beklentiler, umutlar peşinde gezinmezler. Okuduklarımızda mitolojik unsurlar, söylenceler önümüze çıksa da, sanki yazar "yaşadıklarına" bakarak bunca eseri oluşturmuş izlenimi bırakır. Bu izlenimin oluşmasında, yazarla okur arasında kurulan samimiyetin önemli bir yeri olsa gerektir. Nedir bu samimiyeti kuran? Kuşkusuz yazarın çok iyi bildiği bir ortamı retorik kaygısı gütmeden anlatıyor olması. Balıkçı, her şeyden önce çok cepheli bir kültür insanıdır; tarihe düşkündür; tayfaları arasında Sabahattin Eyüboğlu, Sabahattin Ali, Bedri Rahmi Eyüboğlu, Necati Cumalı, Ezra Erhat, Erol-Dora Güney'in de bulunduğu Mavi Yolculuk'a ilk hareketi veren odur. Yazdıklarının merkezinde kıyılarıyla, deniziyle Ege vardır. Bütün kıyılarıyla Ege. Yazar, gerek romanlarında gerekse öykülerinde tasvire yönelirken, sanki kurguya ihtiyaç duymuyor, yaşadığı, göz kulak olduğu coğrafyayı bir aracı, bir tanık olarak aktarıyor gibidir. Balıkçı'nın yazdıklarının muhatapları çoğunlukla yetişkin insanlar olsa da çocuklar için yazılmış metinleri de vardır.

ARŞİPEL'İN IŞILTISI

Bilgi Yayınevi, Çocuk Kitaplığı başlığı altında Balıkçı'nın *Gülen Ada*, *Yol Ver Deniz* ve *Denizin Çağırışı* adlı öykü kitaplarının yeni basımlarını okurlara ulaştırmayı sürdürüyor. Önce şunu söyleyelim: Üç kitabın da kapak ve resimleri Cavit Yaren'e ait. Her üç kitapta sayfalar arasına serpiştirilmiş çizimler, kitapların endamı ve kâğıt tercihi arasında kaybolup gitmiş. Keşke çocuklara yönelik olarak düşünülmüş bu kitaplar daha özenle tasarlanmış olsaydı. Çünkü Halikarnas Balıkçısı'nın çocuklar için yazdığı öykülerde de yetişkinlere bakan –özellikle sözcük tercihi bağlamında– bir taraf hep vardır; belki bu katılık kitabın özenli tasarımıyla bir ölçüde aşılabilirdi.

On iki öyküden oluşan *Gülen Ada*'da birbirinden ilginç konular etrafında kaleme alınmış öyküler var. "Hayatımın Romanı" adlı öykü bir eşeğin yaşamöyküsünü ustalıkla resmediyor; tabii eşek bahane. Yazar bu öyküsünde olduğu gibi diğer öykülerde de söz sanatlarından incelikle yararlanıyor. Neyzen Tevfik'i alıp Bodrum'un gölge salmayan havasında yağızlaşan, kara kuru bir çocuk olarak karşımıza çıkartıyor ve Arşipel'in (Ege Denizi) ışıltısı karşısında ney'e doğru yürüyüşünü anlatıyor. Bahçe küreğini kayık küreği yapıp çamaşır teknesine binmiş çocuğun neden "Turgut Reis" olabileceğini de anlıyoruz sayfalar arasında. Güney Akdeniz'de "miho" adı verilen, martılardan çok daha büyük ve kanatları çok daha uzun açık deniz martısından söz açtığı "Gündüzü Kaybeden Kuş" adlı öyküde de olduğu gibi, birçok öyküsünde şiirsel söyleyiş dikkat çekicidir: *"Sanki kuş değildir de, kanatlanmış bir köpük parçası –ne bileyim– bir ıssızlık parçasıdır. Denizin o hırlayan uçurumları…"* Bu alıntıda yer alan bir arasöz (*ne bileyim*) gibi, bazı öykülerde yazar araya girer, daha doğrusu "içini" araya sokar; hissettiğini, hissettiği gibi yazmaktan, açıklamaktan geri durmaz. Bu yönüyle Balıkçı'yı Ahmet Mithat'a benzetenlere de rastlarız.

Yol Ver Deniz on öyküden oluşuyor. Öykülerin tamamı denizle alışveriş içinde. Deniz ve denizcilik terimlerinin bir kısmı dipnotlarla açıklanmış: *küpeşte, alabanda, camadan, girdap, babafingo, dumbuço, frişka, farş, gabya, flok, randa, kadırga*… "Açıklıklar Yolcusu"nda, Hasan Usta'nın uzun yıllar sonra bitirdiği

Halikarnas Balıkçısı
Denizin Çağırışı
Resimleyen: Cavit Yaren
Bilgi Yayınevi, 78 sayfa

kayığının denize ilk açılışı ve beraberinde gelen trajik son karşılıyor bizi.

Denizin Çağırışı, Halikarnas Balıkçısı'nın eserlerinden derlenerek hazırlanmış. Biçim olarak (daha enli ve kâğıdı kalın), diğer iki kitaptan daha özenli hazırlanmış. Kitapta yer alan çizimlerin atmosferini bir anda değiştirmiş bu birkaç dokunuş. Kitabın ilk öyküsü –belki de en etkileyicisi– "Hoşbulduk Selim Dede" adını taşıyor. Martı yavrularına uçmayı öğretirken uçurumu aştığını fark etmeyen Hoşbulduk Selim Dede… Üç arkadaşın balık avına çıkışını anlatan "Koca Orfoz", soluk soluğa okunan bir hikâyeye dönüşmüş. *Gülen Ada*'daki "Turgut Reis" bu kitapta Bodrum'un Gümüşlük köyünden 13 yaşında bir çoban olarak karşımıza çıkıyor. Yazar, bu hikâyede de mitolojik göndermelerden yararlanmış. Ve sevgi hikâyelerde daima dokunulacak bir mesafede bekliyor. Bizim hikâyeciliğimizde biri İstanbul içlerinden, adalardan (Sait Faik); diğeri Ege önlerinden (Cevat Şakir) olmak üzere, insana ve denize ısrarla ve sevgiyle bakan iki iyi yazar vardır.

BALIKÇI'NIN MERHABASI

Halikarnas Balıkçısı'nın yazdıklarında yer yer biçimsel sorunlar öne çıksa da bu sorunlar hikâyeyi yaralamaz, çünkü Balıkçı'nın önceliği "anlatmak"tır; "nasıl anlatacağı" ise daha sonra gelir. Bazı hikâyeler daha kısa tutulabilirdi ya da kimi tekrarlardan vazgeçilebilirdi belki. Ama bütün bunlar üslûba dâhil. Balıkçı'yı Balıkçı yapan biraz da bunlardır; çalkalanan bir deniz gibi, planlamadan, sınırlandırmadan anlatmak. İçine doğduğu gibi, bozmadan, çarpıtmadan anlatır. Balıkçı'yı en güzel Sabahattin Eyuboğlu anlatır: *"Bilmeyene zor anlatılır Balıkçı'yı dinlemenin ne demek olduğu. Derin mağaralara kapatılmış rüzgârların birden boşanıvermesi gibi konuşur desem edebiyat sanırsınız. Ama gerçekten bir rüzgâr olur Balıkçı konuşurken. Yıllar yılı içinde birikmiş yıldızlı karanlıklar, masalı ve gerçeğiyle Akdeniz, yaşanmış, tadılmış mavilikler, bir başka türlü yeşil deniz dipleri, bütün bunlar içinde öpülesi, dövülesi, övülesi insanlar, yaratan ve sömüren insanlar Balıkçı'nın ciğerinden palas pandıras, üfürüle tükürüle, çevrile savrula dökülür ortalığa. Dünyanın sisini pusunu ne temizler? Poyraz bir, Balıkçı'nın merhabası iki!"*

Halikarnas Balıkçısı
Gülen Ada
Resimleyen: Cavit Yaren
Bilgi Yayınevi, 112 sayfa

Halikarnas Balıkçısı
Yol Ver Deniz
Resimleyen: Cavit Yaren
Bilgi Yayınevi, 120 sayfa

Ödüllü yazardan unutulmaz bir kitap!

Bebeğe benzeyen bir kuş,
peşinde dört kişi,
sıradışı bir öykü...

Dürbünlü adam, karısı, uçmak isteyen bir çocuk ve ülkenin en ünlü kurtarıcısı... Kanatlı tuhaf bir kuş bebekle birlikte onların da değişen hayatlarını anlatan ***Cik!***, sevgi, aile, özgürlük, arkadaşlık, dayanışma üzerine de sözü olan çağdaş bir klasik.

Yayımlandığı ülkelerde çok severek okundu, ödüller aldı; tuhaf, sıradışı, komik ama sevgileri, korkuları, hayalleriyle bir o kadar da sıcacık kahramanlarıyla unutulmazlar arasına girdi...

hayykitap

www.hayykitap.com
info@hayykitap.com

Öyküler Shakespeare'i söyler…

Nilay KAYA

16. yüzyılda yaşamış ünlü İngiliz şair ve oyun yazarı William Shakespeare, öykü tarzında yazmamış eserlerini, ama edebiyat eleştirmeni ve yazar Lamb kardeşler, genç okurları Shakespeare'le tanıştırmak için oyunlarını öyküleştirmenin iyi bir yöntem olduğunu düşünmüşler.

İngiliz yazar William Shakespeare yüzyıllardır oyunlarıyla düş gücümüzü etkin kılmaya, insana ve dünyaya bakışımızı şekillendirmeye devam ediyor. Üstelik defalarca okuduğumuz ve her okuyuşumuzda yeni katmanlar bulabildiğimiz oyunlarını tiyatro sahnesinde izlediğimiz gibi, oyunlarından uyarlanan filmleri değişik dönemlerde, farklı yorumlarla izleyerek de Shakespeare'in dâhiyane dünyasını ziyaret etme fırsatı bulabiliyoruz.

Oyunların metinlerini okumasak bile mutlaka bir yerlerde meşhur Danimarka prensi Hamlet'in *"Olmak ya da olmamak"* şeklindeki "büyük" varoluşsal sorusuyla başlayan, unutulmaz tiradıyla karşılaşıyoruz. Hamlet'in mezarlık sahnesinde elinde kurukafayla duruşu, tiyatronun simgesi haline gelen, gülen ve ağlayan masklar kadar etkili bir tiyatro levhası haline gelmiş durumda.

Gelmiş geçmiş en tutkulu aşk deyince aklımıza *Romeo ve Juliet* geliveriyor. Sevgili kocasının arkadaşını ölümden kurtarmak için avukat kılığına girip kıvrak zekâsıyla bir mahkeme dolusu adamı ve dönemin yasalarını alt eden Portia gibi güçlü kadın karakterlerine ne demeli? Ölüm, varoluş, sözcüklerin anlamı ya da anlamsızlığı, insana dair zaaflar, erdemler, yalnızlık, iktidar hırsı, maddiyat, gerçek aşk, aile, arkadaşlık; Shakespeare'in oyunlarında her okunuşta yeniden anlam bulan, kendini sorgulatan kavramlardan, değerlerden sadece bir kısmı.

Küçükken, yaşlı bir kralın üç kızını yanına çağırarak en çok hangi kızının onu sevdiğini sınamaya çalıştığı ve yanılgıları yüzünden yaşadığı trajediyi anlatan Shakespeare oyunuyla bir çizgi roman olarak tanıştığımı hatırlıyor ve Kral Lear'ın insanın önyargılara olan büyük zaafına dair bu hikâyesini o yaşlarda okumuş olduğum için kendimi şanslı hissediyorum. Bugünlerde çeşitli yayınevlerince çizgi roman olarak basılan klasiklerin arasında yer alan Shakespeare uyarlamalarını gördükçe, yazarla tanışmak için ne kadar erken olursa daha iyi, bunun için ise her yol mübah diye düşünüyorum. Shakespeare'le tanışmak için öyküler kadar güzel bir yol olabilir mi örneğin?

Shakespeare'in sonelerinde kafa yorduğu, yazının ölümsüzlüğü fikrinin ispatı, bizzat kendi eserleridir de denebilir. Bu anlayış yüzyıllar boyunca devam etmiş ve etmekte ki Shakespeare'in yazdığı dönem olan 16. yüzyıldan birkaç yüzyıl sonra, İngiliz edebiyat eleştirmeni ve yazar olan ağabey-kızkardeş Charles Lamb ile Mary Lamb, genç okuyucuları Shakespeare'le tanıştırmak için onun oyunlarını öyküleştirmenin iyi bir yöntem olduğunu düşünmüşler.

ERDEMİ GÜÇLENDİRMEK

Lamb kardeşlerin bu çalışması ilk olarak 1807 yılında yayımlanır. Kardeşler, bu öyküleri yayımlarken kitabın önsözünde Shakespeare'in oyunlarında bulunan sonsuz çeşitlilikteki şaşırtıcı olayların, oyunların, entrikaların, nüktelerin, komik ve ilgi çekici karakterlerin bu öykülere doğal olarak sığdırılamayacağının altını çizerler. Bununla birlikte, başlıca niyetlerinin genç okurları Shakespeare'in dünyasına adım atmaya teşvik etmek olduğunu belirtirler. Çünkü kendi deyişleriyle, *"Yazarların dileği, gerçek Shakespeare oyunlarının büyüdüklerinde onlar için hayal gücünü zenginleştirici, erdemi güçlendirici, bütün bencil ve maddiyatçı düşüncelerden uzaklaştırıcı, bütün tatlı, hoş, onurlu düşünce ve davranışlarda ders verici, nezaket, iyilikseverlik, cömertlik ve insanlıkta öğretici olması"*dır. Zira Shakespeare'in sayfaları onlara göre bu erdemleri öğreten örneklerle doludur. Bu eserlerle ya da herhangi bir edebiyat eseriyle yeterli miktarda erdem aktarımı ne kadar gerçekleşir, tartışılabilir, ancak şurası kesindir ki insan oluşa dair her türlü durum, iyisiyle kötüsüyle, olabilecek en dâhiyane olay örgüleri ve karakterlerle, kuru öğreticiliğin akla bile gelmeyeceği bir ustalıkla ozanın yazın dünyasında mevcuttur.

Lamb kardeşlerin *Shakespeare'den Hikâyeler*'i, yazarın bazı oyunlarını, öykü formatının el verdiği ölçüde tanıtma görevi görüyor. Kitabın, çocuklar için her güne bir masal, hem çocuk hem de yetişkin okuyucular için bir "yeni başlayanlar için Shakespeare" rehberi işlevi gördüğünü söyleyebiliriz. Her durumda, bu öyküleri okuyanlarda Shakespeare'in dünyasının derinliklerine dalma isteği uyandırıyor olması, bu çalışmanın en güzel tarafı. Bu öyküler sayesinde Macbeth'den Portia'ya, Prospero'dan Ophelia'ya gelmiş geçmiş en ilgi çekici karakterlerle tanışabilir; aşk, sadakat, merhamet, intikam, hırs, kibir ve daha nice duygunun, dünyaya gelmiş en yetkin yazarlardan birinin elinde bize tutulmuş bir insan aynasına kavramsal olarak nasıl dönüştüğünü deneyimleyebilirler.

Shakespeare'den Hikâyeler
Charles Lamb, Mary Lamb
Çeviren: Rana Tekcan
İş Kültür Yayınları, 292 sayfa

Küçük filozoflar sorularına devam etsin diye...

Işık ERGÜDEN

"Küçük Filozoflar" dizisinin büyük boy, hoş çizimlerle resimlenmiş, rahat okunur kitapları, "meraklı çocuklar için" ibaresiyle yayımlanmış olsa da aslında her yaştan "meraklı"ya hitap ediyor. Lao-Tzu, Leibniz ve Paul Ricoeur'le tanışmak isteyenler, haydi kitap başına!..

Metis Yayınları'nın "meraklı çocuklar" için hazırladığı "Küçük Filozoflar" dizisi yoluna devam ediyor. Daha önce tanıttığımız *Profesör Kant'ın En Çılgın Günü, Bilge Sokrates'in Ölümü, Karl Marx'ın Hayaleti* ve *Descartes Amca'nın Kötü Cini*'nin ardından, bu kez de elimizde *Lao-Tzu: Ejderhanın Yolu, Leibniz: Mümkün Dünyaların En İyisi* ve *Paul Ricoeur'ün Baykuşu* var... Her biri ayrı bir hikâye etrafında örülmüş kitaplar, bir yandan ele aldıkları filozofun yaşamını ya da yaşamından bir kesiti gözler önüne sererken, diğer yandan da düşüncesinin ana hatlarını, peşinde koştuğu temel soruları vurgulamakta. Böylece genç okurların filozoflarla bağ kurması, kavramlarına, uslamlamalarına aşinalık kazanması amaçlanmakta.

Felsefenin önemsenmediği ve değersizleştirildiği; basmakalıp düşünce ve davranış modelleriyle kendine bakan, soru sormayan insanların yetiştirildiği; eğitim sisteminde eleştirel ve yaratıcı düşünceye yer vermediği bir ülkede gençlere, çocuklara dönük felsefe kitaplarının yayımlanması hem çok önemli hem de kapsamlı bir çaba elbette. Yetişkinlerin felsefeye, hatta bırakalım felsefeyi, kitaba ilgi duyduğundan bile ne kadar söz edebileceğimizi bilemediğimiz bir ortamda, gençlere başka dünyaların kapısını açan böyle yayınlar umudun da yolu olabiliyor. Felsefenin yaşayabilme, insanlığa ışık tutabilme imkânı, felsefi sorular soracak, bu soruların peşinden gidecek gençlerin varlığına bağlı bir anlamda; çünkü insanlığın onuru olabilmiş bu düşünürler ve filozoflar da çocukluklarının, gençliklerinin sorularıyla aramışlar buldukları ya da bulamadıkları yanıtları...

YETİŞKİNLERE DE İŞ DÜŞÜYOR

Giderek bir külliyat oluşturan ve devamı da gelecek bu dizinin özellikle lise çağındaki gençlere hitap etme olasılığı da güçlü. Daha genç yaştakiler belki daha çok kavramlarla tanışmayı, yaşam-ölüm, iyilik-kötülük gibi ikilikler üzerinde kafa yormayı tercih ederken, ergenler isimlerini duydukları ya da eserlerini okumaya cesaret edemedikleri filozofları tanımanın iyi bir yolunu bulabilirler bu diziyle.

Ama işin çetrefil yanı belki de, başlangıçta bu kitapları gençlerle buluşturacak ebeveynlerin, eğitmenlerin, yetişkinlerin omuzlarında. Bu kitapları keşfedecek, gençlerle birlikte okuyacak, öğrenecek, soruları soracak, tartışacak, başka kaynaklara onlarla birlikte yönelmeyi göze alacak yetişkinlere ihtiyaç olabilir! Aslında, laf aramızda, yetişkinlerin de bu kitaplara ihtiyacı olabilir: Asla vulgarize edilmemiş ama yalınlaştırılmış ve hikâyelendirilmiş düşünce ilmeklerinin peşinden gitmek, hem de bunu çocuklarla, gençlerle birlikte yapmak yepyeni düşünce pratiklerinin yolu olabilir; belki de ertesi gün hayata farklı bir gözle bile bakılır, kim bilir...

OLABİLECEK EN İYİ DÜNYA

Dizinin yeni kitaplarına şöyle bir göz atacak olursak, beşinci kitap olan *Lao-Tzu: Ejderhanın Yolu,* Çin edebiyatı eğitimi görmüş, Asya'da uzun yolculuklara çıkmış Miriam Henke'nin yazdığı ve Jérôme Meyer-Bisch'in resimlediği bir eser. Taoculuğun kurucusu Lao-Tzu'nun bilgelik Yol'undaki ilerleyişine hem gerçek hem de mecazi anlamda tanıklık ederken, kendi iç yolculuğumuzun kapılarını da zorlama imkânını edinebiliriz.

Altıncı kitap, *Leibniz: Mümkün Dünyaların En İyisi,* filozof Jean Paul Mongin'in metniyle Julia Wauters'in resimlerini bir araya getiriyor. Ömrünün son demlerini yaşayan Alman filozof Leibniz'in küçük dostu Théodore'un "kötülük" sorununu anlayamaması üzerine yaptığı açıklamaları takip ederek, Tanrı, insan iradesi ve eylemi, olabilecek en iyi dünya temaları etrafında zengin örnekler ve uslamlamalarla dolu mitolojik ve tarihsel bir gezintiye çıkıyoruz. Yedinci kitap olan *Paul Ricoeur'ün Baykuşu*'nu felsefe profesörü Olivier Abel kaleme almış, çocuk kitapları ressamı Eunwha Lee resimlemiş. Filozof Paul Ricoeur'ün baykuşuyla yaptığı söyleşi, bir yandan filozofun anılarıyla, diğer yandan hayatı boyunca üzerinde durduğu, kimi zaman çözümleyebildiği, kimi zamansa soru olarak bıraktığı sorunsallarıyla dolu bir güzergâh boyunca gezdiriyor okuru...

Büyük boy, hoş çizimlerle resimlenmiş, rahat okunur bu kitaplar, "meraklı çocuklar için" ibaresiyle piyasaya sürülmüş olsa da, yukarda farklı açılardan vurguladığımız gibi, aslında her yaştan "meraklı"ya ve her yaştan "çocuğa" hitap ediyor. Müptelası olmak için daha fazla vakit kaybetmemeli.

Lao-Tzu: Ejderhanın Yolu
Miriam Henke
Resimleyen: Jérôme Meyer-Bisch
Çeviren: Akın Terzi
Metis Yayınları, 80 sayfa

Leibniz: Mümkün Dünyaların En İyisi
Jean Paul Mongin
Resimleyen: Julia Wauters
Çeviren: Zeynep Direk
Metis Yayınları, 64 sayfa

öykü

Anıların hikâyesi…

Ceyhan USANMAZ

“Hepimiz bir ebru tablosunu oluşturan farklı renkleriz,” sözüyle yola çıkan Nur İçözü’den geçmişteki kültürel zenginliğiyle capcanlı bir İstanbul’a dair öyküleşen anılar… Ena Mena Dosi, anıyla öykünün buluşabileceği o kavşağın da bir işareti.

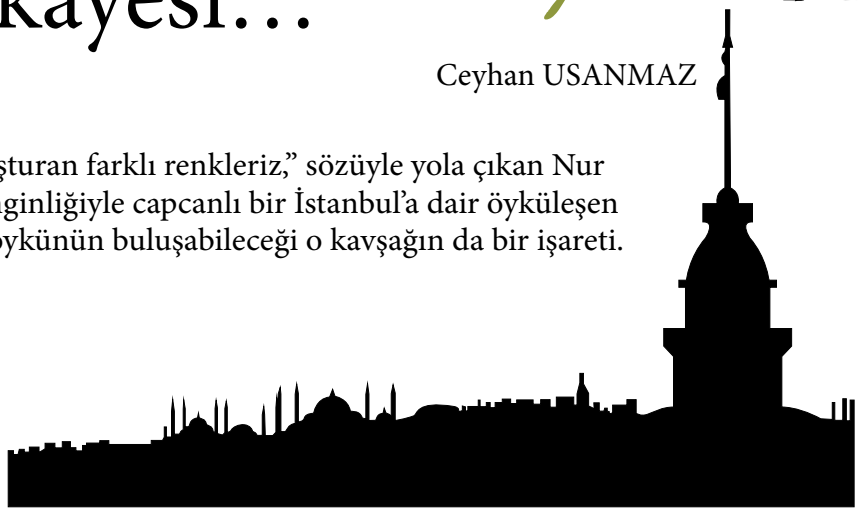

Nur İçözü, çocukluk zamanlarıyla bugünü buluşturan öykülere yer verdiği *Ena Mena Dosi* kitabını tam da bu amaca hizmet edecek şekilde iki bölüme ayırmış. “Dün – Ben de Çocuktum” başlığı altında yazar, Bakırköy’de geçen çocukluğundan kimi anılarını hikâyeleştirerek aktarıyor. Kitabın ikinci bölümü ise “Bugün – Çocuklar Öykülerimde” ismini taşıyor.

Kitaptaki “dün” anlatılarının ortak özelliği, “farklılıklar”ın bir arada yaşama kültürünü yansıtıyor olmaları. Örneğin “Hristo’nun Kedileri”yle ilgili bölümde –ağız sulandıran– şu cümlelerle karşılaşıyoruz: *“Bazen kandillerde anneannemin pişirdiği helvayı ya da döktüğü lokmayı dağıtıyorum bütün komşulara. (...) Doğrusu bu işi pek seviyorum. Çünkü götürdüğüm tabağın Hristo’nun evinden mutlaka çok sevdiğim kolivayla [geleneksel bir Rum tatlısı; tadı irmik helvasına benzer] dolu olarak döneceğini biliyorum. Hele paskalyalarına rast geldiysem, sakızlı çöreğim de hazır demektir.”* Yalnızca geleneksel tatlar değil, mahallede her an kulaklara çalınabilecek sözcükler de türlü çeşitli: *“‘Kalimera’, ‘Kalispera’, ‘Ela’, ‘Oriste’, ‘Timporta’, ‘Pariluys’, ‘Kişerpari’, ‘Yegur’ ve daha pek çoğu...”* Belki bazılarının anlamını o zaman için öğrenememiştir Nur İçözü, ama hemen hemen hepsi bir melodi gibi belleğinin bir köşesine gizlenmiş bu sözcüklerin.

Ena Mena Dosi kitabının ilk bölümündeki anlatılardan, yukarıdakilere benzer daha birçok örnek vermek mümkün. Ancak yalnızca bu iki örnek bile, geçmişten günümüze yakın çevremizdeki değişiklikler hakkında durup düşünmemiz için yeterli. Nur İçözü’nün çizdiği mahalle tablosu, maalesef bazılarımız için birer anıdan çok masal gibi. Meydanda kurulan büyük çadırda cambazın incecik bir tel üstündeki gösterisinin heyecan ve korku içinde sessizce izlenmesi, Karagöz-Hacivat’ın gölgelerinin küçük bir perdeye yansımasının sabırsızlıkla beklenişi, bizlere sanki çok da uzak olmayan geçmişe ait birer anı, birer hikâye gibi değil de masal gibi geliyor ister istemez.

ENA MENA DOSİ SAFRANBOSİ

Komşuluk ilişkilerinin giderek zayıflaması; sorunların, hüzünlerin ya da sevinçlerin paylaşılmasının, birlikte hareket etme gücünün giderek unutulması gibi, “farklılıklar”ın bir arada yaşandığı bir mahallede oturma ayrıcalığını da giderek kaybediyoruz. Dolayısıyla İçözü’nün *Ena Mena Dosi* kitabının ilk bölümündeki bu otobiyografik anlatıları, dün’ün unutulmaması açısından önemli birer hatırlatma niteliğinde. Diyebiliriz ki, böylelikle adı yalnızca bir sokak tabelasında asılı kalmış olmayacaktır kimi yalıların, kimi kelimelerin ya da cadde genişletileceği için yıkılan kitapçı dükkânlarının... Belki bu sayede bazı “karanlık geceler”in yeniden yaşanmasının önüne geçebilir, büyümenin nasıl bir şey olduğu konusunda şüpheye düşüp kendimize şu soruyu sormak zorunda kalmayız hiçbir zaman: *“Zaman geçip de mahallemizdeki değişiklikler gözüme çarpmaya başladıkça, o karanlık geceyi düşünmekten kendimi alamadım. Boşalan her evle birlikte çocukluğumun neşeli anılarından birini daha yitirdiğimi hissettim. Neler oluyordu böyle? Büyümek böyle bir şey miydi?”*

Anıların ardından gelen ikinci bölümdeki hikâyeler de benzer bir duyarlılıkla kaleme alınmış. Örneğin “Çamları Kim Boğdu?” adlı hikâye... Yazlık bir sitedeki amber ağaçlarını deniz manzarasını engelliyor diye kesen bazı site sakinlerini “cezalandırmak” için bir araya gelen çevre gönüllüsü çocuklar, ne kadar haklı olsalar da, harekete geçme noktasında düşünceli davranmaktan uzaklaşmadan, uzlaşmacı bir tavır sergiliyorlar: *“Ağaç düşmanlarına hadlerini bildirirken zorbalıktan kaçınmalıyız. (...) Annem hep, her insanın içinde hem iyi hem de kötü duygular olduğunu söyler. Biz ağaç katillerine iyi duygularını anımsatma yolunu seçmeliyiz.”*

Kısaca, *Ena Mena Dosi* kitabı, çocuk kitaplarında pek işlenmemiş konulara bir çocuğun gözünden bakarak el atmasıyla bile dikkate değer. Nur İçözü’nün bu kitabıyla birlikte, “dün” ile “bugün”ü bir araya getirme çabasının nedenini de kendi cümleleriyle aktaralım: *“Hepimiz bir ebru tablosunu oluşturan farklı renkleriz. Dün’ü unutmadan bugün’ü kucaklayarak tablomuza yeni renkler ekleyebiliriz. ‘Ena Mena Dosi’ bu renklerden biri... Dün çocukluğumda yaşadıklarım bugün, öykülerimdeki çocukları buluşturuyor.”*

Ena Mena Dosi
Nur İçözü
Altın Kitaplar, 152 sayfa

Timaş Yayınları'ndan bir ilk daha!

EVLİYA ÇELEBİ'NİN İZİNDE

ÇİZGİ ROMAN

Seyahatname'nin İstanbul'u konu alan ilk cildi, üç imparatorluğa başkentlik yapmış bu şehri merak edenler için eşsiz bir kaynak. Bu çizgi romanda kahramanlarımızla birlikte sadece İstanbul'un güzelliklerini tanımakla kalmıyor, aynı zamanda Evliya Çelebi'nin hayat hikâyesinin ilk yıllarına da tanıklık ediyoruz. Avrupa Konseyi'nin "21. Yüzyılda İnsanlığa Yön Veren En Önemli Yirmi Kişiden Biri" olarak ilan ettiği Evliya Çelebi'nin izindeki genç kahramanlarımız Murat ve Kim-Sun ile sürükleyici bir macera sizleri bekliyor!

• 128 sayfa
• 8,50 TL

iyi ki kitaplar var...

facebook.com/timasyayingrubu

timas.com.tr

TİMAŞ

öykü

İklimleri barıştıran bir yazar…

Simla SUNAY

Yazar Hidayet Karakuş, Türkçe öğretmenliğinin de verdiği dil ustalığını, 1980 sonrası yoğunlaştığı çocuk yazınında sürdürüyor. Kâh bir ağacın ağzından kâh bir kedinin ağzından engin bir Türkçe ile gözlem gücü yüksek, ılık ılık, sevgi dolu öyküler anlatıyor.

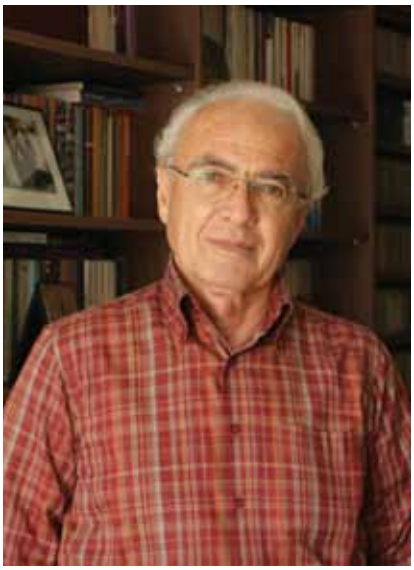

Deneyimli yazar Hidayet Karakuş, çocuk okuru sıkmayan geleneksel anlatımı, sıcak, samimi uzun cümleleri, geniş sözcük çeşitliliği ve hem kenti hem kırsalı inandırıcı aktarması ile Türkiye çocuk yazını için önemli bir değer taşıyor. Neredeyse hiçbir olumsuz öğe kullanmadan öykünün akışına bırakıyor okuru. Her öykünün bir meselesi var, ancak bu öyle bir ağla gizlenmiş ki okuru rahatsız etmiyor, kim suçlu dedirtmiyor, kimseyi doğrudan yargılamıyor. Güçlü bir adalet duygusuyla yeryüzündeki her şeye eşit mesafede kalmış yazar. Çevre temalarına değinirken didaktik olmadan doğanın yanında yer alabiliyor. Keşke çocuklar sular seller gibi okusalar öykülerini… İyilere yenilen kötüler, soluksuz maceralar, fantastik canavarlar içermese de okusalar keşke.

Ben hep zorluk çekerim; siz çocuklara öykü ile romanın farkını anlatmak isteseniz nasıl anlatırsınız?

Doğrusu, tanımlayarak anlatmak yerine okutarak bu ayrımı göstermeyi daha doğru bulurum. Roman da öykü de kendi içlerinde bütünlük taşır.

Tanımlamaya kalkınca, ikisinin de niteliklerini sıralamak gerekir ama çocuklara tanımlar çoğu kez soyut gelir. Zihinsel bir etkinlik olarak okuduğunu karşılaştıran çocuk, iki tür arasındaki ayrımı çok daha güzel anlayabilir. Yine de böyle bir ayrımı anlatmayı denersek öykü kısa, roman uzun; öykünün çevresi dar, romanın çevresi geniş; öyküde kişiler az, romanda fazla; öykünün örgüsü yoğunluk içerir; romanda örgü biraz daha rahat olabilir; öykü de roman da bütün zamanları kuşanabilir… Bu gibi ortak özellikler ya da ayrımlar üzerinden anlatılabilir aralarındaki benzerlik ya da ayrılıklar.

Edebiyat yarışmalarının jürilerinde yer aldığınızı biliyoruz. Siz bir öyküyü, öykücüyü değerlendirirken hangi kriterlere dayanıyorsunuz? "İşte bu iyi bir öykü," demenin ölçütleri sizin için neler? Soruyu bir de tersten sorarsak; ya kötü bir öykünün kriterleri?

Ben çocuk öyküleri yazıyorum; büyüklere öykü yazmadığım için öykücü saymam kendimi. Yetişkinlere öykü yazmıyorsanız öykücü sayılmanız için bir neden yok. Edebiyatta böyle bir genel görüş var.

Çocuklar için açılan yarışmalarda seçici kurul üyeliklerim oluyor. Yine de küçükler için olsun, büyükler için olsun, öykülerde en önemli ölçütüm önce yazanın dili, anlatımı, sonra özgünlüğüdür.

Yakaladıkları konuyu çocuklara önce yanlışsız bir Türkçeyle, sonra da birikimlerini barındıran bir kurguyla, yoğunlukla anlatıp anlatmamaları önemli. Ne yazık ki okullarımızda Türkçenin tadını duyuran eğitim izlenceleri yok. Yıllardır yok. Yaşanılan her olay yazılınca öykü olur diye düşünen öğrenciler, öğretmenler ya da yetişkinler çok. Özgünlük yetişkinlerde daha çok aranmalı. Türk öykücülüğünden, dünya öykücülüğünden habersiz insanların öykü yazması ne kadar olanaklıdır?

Elbette öyküyü öykü yapan dil, anlatım, kurgu, yoğunluk, okuyanda yaratacağı ya da yarattığı heyecan önemli ölçütlerdir.

Okuyamadığım, diline takıldığım, ne söylemek istediği belirsiz, yavan konuları işleyen yazılara öykü diyemiyorum. Böylesi öyküler daha ilk tümceden kendilerini ele veriyorlar.

Yetişkinler için yazdığınız Şeytanminareleri adlı romanınızla 2010 yılı Orhan Kemal Roman Armağanı'nı aldınız. Bu romanınızda, Pir Sultan Abdal Şenlikleri sırasında aydınların diri diri yakıldığı 1993 Sivas Katliamı'nı anlattınız. Bu örnekten de yola çıkarsak, çocuklara ya da yetişkinlere yazmak sizin için nasıl ayrılıyor. Mesela aynı konuyu çocuklara yazmayı düşünseydiniz, burada ne gibi kaygılar ya da güçlükler dikilirdi karşınıza? Bu durum içinizde bir otosansüre yol açar mıydı?

Yetişkinler için yazarken onları korumak gibi bir kaygım yok. Yetişkin insan, yaşamın gerçekliğiyle baş edebilecek güçtedir. Ancak çocuklar öyle değil. Onlara yazarken acılarla, korkularla dolu bir gerçekliği vermeyi değil, onları geleceğe dair daha umutlu kılacak, diliyle, göstergeleriyle onları bilinçle donatacak bir öykü kurmayı amaçlarım. *Şeytanminareleri*'ni çocuklar için yazamazdım. Oradaki gerçeklik tarihsel, toplumsal, ruhsal birçok etmenin iç içe geçtiği bir gerçekliktir ki çocuğun bunu kavraması zordur; kavrasa da onu örseleyecek bir gerçekliktir. Burada özdenetimden çok öğretmenliğimden gelen bir korumacı tutum olduğu kadar, ondan da çok çocuğa göre yazmak düşüncesi söz konusu. Onun dil dağarcığını dikkate almak, onu geliştirirken dil tadı vermek, düş gücü kazandırmak, düşünmesini sağlamak…

Çoğu yerde söyledim; insan davranışlarının temelinde iki güdü vardır: Biri korku, öteki gereksinmeler. Gereksinmeler doğal ama korkular çocuğu ömür boyu gölge gibi izleyecek duygulardır. Onu ruhsal yönden etkileyecek, yaşamını karartacak tepkilere götürecek korkulara, çocuklar için yazdığım öykülerde, romanlarda yer vermedim. Bu konu, çocukların da dikkatini çekmiş olmalı ki okullardan birinde kitaplarımda neden korku olmadığını sordu çocuklardan biri. Ben de size söylediğim gibi yanıtladım çocuğumuzu. Onların korkularla büyümelerini doğru bulmuyorum.

Sizce her öykünün bir meselesi olmalı mıdır?

Ben hiçbir sorunu olmayan öykü yazmak istiyorum, diyen yazarın da bir sorunu vardır. Her öykünün şöyle ya da böyle bir sorunu olmalıdır. Çocuğun dünyayı, evreni, insanı doğru kavramasını sağlayacak öykülerin her zaman bir sorunu işlediği görülür. Sorunsuz bir öykü olabileceğini sanmıyorum. Yazar, bilinçle seçer konusunu en baştan. Seçtiği konu nasıl bir konu olabilir? Çevreyle, uzayla, köyle, kentle, hayvanla, insanla, çocukla ya da benzer bir konuyla ilgili kurulacak öyküde, yazar alttan alta bir şey söyler. Onun öyküsünde söylediği, suyun içindeki oksijen gibidir. Çocuk öğüt istemez ama yazarın söylediğini içer ayrımında olmadan. Bu onu zihnen yaşatır. Çocukta duyarlık başka türlü nasıl geliştirilir?

Öykülerinizde kahramanların çoğunun adı geçmiyor. Mavi tulumlu adam, yaşlı adam, baba, dede, anne gibi ifadeler yoğunlukta. Bu öykü ile okurun kısa birlikteliğinde metne inandırıcılık katıyor. Bunu kasıtlı mı tercih ettiniz?

Yakınlarımızın adları ortaktır, sizin de sorunuzda belirttiğiniz gibi. Herkesin dedesi, ninesi, amcası, babası vardır. Adlarıyla yazdığımızda özelleştiririz çoğu kez. Ancak öyleyken bile güzel yazılmış bir öyküde kahramanlarla özdeşleşir okuyan. Yine de genel adlarla gerçeği somutlamak, inandırıcı kılmak daha kolay sanki.

Kahramanlarımın adlarının geçmemesi gerçeğini sizin sorunuzla ayrımsadım. Bilinçli bir seçimden çok, yaşamın içinden çıkan bir sonuç sanıyorum. Böylesi bana daha doğal geliyor.

Yurdunu Yitiren Ağaç adlı öykünüzde, güney ülkesinden kuzey ülkesine satılan bir fidanın hikâyesini okuyoruz. Uçakla "kışın üzerinden" geçerek bambaşka diyarlara gelir fidan ve gurbet acısı başlar. Fakat en sonunda, taşındığı toprağa, iklime alışır ve yurdunu unutmasa da mutlu olmaya çabalar. Yeni ülkesindeki bahçıvan onun bu uyum sürecini, iklimleri barıştırdın sen, diyerek anlatır. Artık apartman boyunda bir ağaç olan öykü kahramanı şöyle der: "Dünyanın bütün toprakları benim yurdumdur." Ben ilk defa savaşın olmadığı bir barış öyküsü okudum ve çok etkilendim. Öyküyü okuyanda kurgulatmak istediğiniz dikenli tellerle çevrilmemiş barış dolu bir dünya mıdır? Toprak bizi zaten birleştiriyor, diyebilir miyiz?

Her canlı barış içinde büyüyebilir. Bunun tersi düşünülemez. Dünya çok güzel. Ruhi Su, bir türküsünde *"Herkese yeter dünya / Herkese yeter ekmek"* diyor. Daha geçen gün gazetede okudum; dünyanın beslenme kaynakları on iki milyar insanı doyurmaya yetecek kadar boldur. Peki, neden yetmiyor? Neden bir milyara yakın insan aç? Çünkü dünya gıda üretimini uluslararası şirketler denetliyor, büyük kazançlar için insanlığı bir kıyıya itiyorlar. Ben öykülerimde bir anlamda seçenek oluşturacak bir dünyayı sezdirmeye çalışıyorum. Toprak, hava, su insanı birleştirmezse ne birleştirebilir? İnsanoğlu aklını, bilimi kullanarak bu açmazdan kurtulacaktır. Yazar da yazdıklarıyla akla, bilime aykırı düşmeyecektir.

Sahibini Gezdiren Kedi adlı öykü kitabınızda, kentte yaşamak zorunda kalan sokak hayvanlarına çeviriyorsunuz bakışınızı. Yine gözlem gücü yüksek öyküler bunlar. Kedi Kehribar'ın sahipleri önce ona miyavlamayı öğrenmesi için öğretmen tutmak istiyor, sonra kaçmasın, ezilmesin diye tasma ve grip olmasın diye bir de maske takıyorlar… Bir kediniz olduğunu tahmin ediyorum. Yani kedilerle yaşaya yaşaya kedileşenlerdensiniz sanırım. Sahi kedilere tasma takılabilir mi? Biraz Kehribar'dan konuşsak…

Doğrusu Kehribar'ı çok özlüyorum. Gerçekte adı Paşa'ydı. *Şeytanmineareleri*'nde Beybaba'nın kedisiydi. Öyküde Kehribar olmuştu. Çok uslu, algılaması yüksek bir kediydi. Altı yaşında birdenbire hastalandı, on beş gün içinde öldü gitti. Bembeyaz bir kediydi Paşa; öyküdeki gibi. Benim kedileştiğim doğru; kedimiz de insanlaşmıştı. Evin bir bireyi idi. Bir yere giderken bizi hüzünle izlemesi, dahası ağlaması; geldiğimizde evin hangi kuytusundaysa koşarak gelip, konuşarak bizi karşılaması; gösterdiğimiz sevgiyi öperek ödüllendirmesi… Üç katlı bir evden altı katlı bir apartmanın en üst katına taşındığımızda iki yaşındaydı Paşa. Çok sıkılıyordu. Altıncı kattan sokaktaki kedileri gözler, sanki atlamak ister gibi balkon demirlerinin arasından başını çıkarırdı. Biz bahçelerde özgürce büyümüş kedimizin bu durumuna çok üzüldük; trafiğin çok yoğun olduğu bir yerde oturduğumuz için de ona bir tasma aldık. Hiç yadırgamadı. Birlikte sokakta çok dolaştık. Özellikle akşamüstleri onu dolaştırmaya bayılırdım. Ben mi onu gezdirirdim, o mu beni… Görüyorsunuz öykünün yaşanmışlığı çok fazla. Gerisi kurgu elbette…

Yurdunu Yitiren Ağaç
Hidayet Karakuş
Resimleyen: Murat Sayın
Bilgi Yayınevi, 85 sayfa

Sahibini Gezdiren Kedi
Hidayet Karakuş
Resimleyen: Murat Sayın
Bilgi Yayınevi, 99 sayfa

öykü

Zeynep Cemali'nin kıpır kıpır öyküleri

Müge İPLİKÇİ

Çocuk edebiyatına geç girmiş ve aramızdan erkenden ayrılmış olan Zeynep Cemali, sıcacık hikâyelerle dolu sekiz kitap bıraktı geride. Çocuklar için yazmanın keyfine varmış bir yazardan büyüklenmeyen öyküler…

Cemali'nin öyküleriyle geç tanıştım! O bu dünyayı terk edip gittikten sonra kısmet oldu onları okumak… Bu kadar verimli bir yazarın, öykülerinden birinde bahsettiği "çınar ağacına konan" bir kuşun peşi sıra gitmiş olmasını biraz buruklukla yâd ettim. Keşke "buralarda" biraz daha oyalanma şansı olsaydı da bizlere o unuttuğumuz oyun parkının rüyalarından seslenebilseydi diye düşündüm. Ancak yaşamın kurgusu edebiyatın kurgusuna pek benzemiyor! Canı ne zaman isterse orada bitebiliyor.

Cemali'nin yazdıklarıyla tanıştıktan sonra çocuk dünyasını anlatmanın nasıl olabileceğine dair düşüncelerim epey değişti. Bir yazar olarak çocuklara seslenmenin esaslarının ne olabileceğini daha net seçebildim. Bunu bu kadar samimiyetle yapabilmek Cemali'nin ustalığıydı ve sanırım, büyümenin prizmasından ışığına ışık katarak geçmiş bir yaratıcılığın da kanıtı.

İYİLİK İLE HINZIRLIK ARASINDA

Yoksa çocukluğunda kendini yetişkin gibi hisseden, yaşıtlarına biraz tepeden bakan o kızın, yaşı alıp başını giderken içinin kıpır kıpır, gözü ve gönlünün çoluk çocukta olmasını başka nasıl açıklayabilirdik? Kısacası, büyümeye tuhaf anlamlar ve bu anlamlara manasız baskılar yükleyen bir toplumda, büyümeden yaşlanmak durumunda kalanlardan biri değildi Cemali… Çocuklarla parlak bir iletişim kurmasının nedeni buydu galiba: Kendi çocukluğunu unutmamış olması!

Günışığı Kitaplığı tarafından 1999 yılında yayımlanan ilk öykü kitabı *Ben, Çınar Ağacı ve Pufböreği* okurları ile buluştuğunda, çocuk edebiyatımız için yeni bir sayfadan söz etmek de mümkündü. Cemali ilk öykü kitabı ile öyküdeki ustalığını kanıtlarken, çocuk edebiyatına getirdiği yeni ışıkla da dikkat çekiciydi. Sonra kitaplar birbirini izledi. Hemen her temasında çocukların dünyasına içtenlikle eğilmeyi başardı.

Bu içten ve sevgiyle örülmüş dil, tonton bir teyzenin çocuklara sesleniş dili değildi, bunu hemen belirtelim. Bu dilde, onların cephesine uzanmaya cesaret etmiş, iyilik ve hınzırlık kavramları (ve bu kavramlar arasında salınan diğer kavramlar) arasında, bahçedeki salıncak ipinden köprü kurmayı başarabilmiş bir yetenek söz konusuydu.

Dahası, çocuklara, gençlere neyi nasıl anlatacağız sorusuna Cemali'nin verdiği yanıt, onların yeryüzündeki varlığını fark ederek başlayabileceğimiz yönündeydi. Dünyaları yetişkin dünyasından çok farklı, apayrı renklerde çizilmiş olan bu grup için öğüt okları gereksiz yere yaralayıcı ve bıkkınlık verici olabilirdi. Oysa onların bakış açısıyla netleşen bir dünyanın içine serpiştirebileceğiniz büyüme tozlarının tılsımı harikalar yaratabilirdi! Hemen olmasa bile ilerde!

VİRAJLARA DİKKAT!

Cemali'nin öyküleri bizlere, büyüklerin gözünde önemsiz sayılabilecek çocuk deneyimlerini aktarıyordu. Çocukların dünyasında fırtınalar koparan, yaşamı allak bullak eden o deneyimler okundukça hatırlanan, hatırlandıkça da insanı çocukluk günlerinin sıcaklığına (zaman zaman burukluğuna) götüren kurgulardı. O kurgularda çocuğun yaşamla girdiği sınavda keskin virajlar yoktu belki, ama bu özellikle dikkatli okurlar için virajlardan yoksun bir metinle karşı karşıya olduğunuz anlamına da gelmemeliydi. Sakin bir atmosferin içinde kâğıt kesiği gibi bir gerçekle de karşılaşabilirdiniz. O yüzden Cemali'nin her sözcüğünü ve cümlesini bir gölge gibi takip etmek gerekiyordu. Torununun kibrinden şikâyet eden bir büyükannenin aslında torununun kendisine benzediğini anlaması türünden virajlardı bunlar. Küçük ama derinliği saklayan virajlar. Bu yüzden yelkenleri suya indirerek okumakta fayda vardı Cemali'nin yazdıklarını. Öğüt veren büyüğün ortadan kalkması, bunun yerine yaşamı çocukla birlikte sınayan büyüklerin varlığı her şeyi değiştirebiliyordu. İyi ki de öyleydi…

İç içe öyküleri anlatmayı seven Cemali'yi daha yakından tanımak istiyorsanız onun ilk kitabı olan *Ben, Çınar Ağacı ve Puf Böreği* ile başlamanızı öneririm. Özellikle bu kitaptaki "Kaku Kite, Tako Tike, Mano Maki" adlı öyküyü okumanızı! Bu eğlenceli yolculukta bir de yanınıza *Öykü Öykü Gezen Kedi*'yi almanızı da isteyebilirim sizlerden. Siyam kedisi Siyami Bey'in öykülerin arasında gezinen ruh halini bakalım neye ya da kime benzeteceksiniz?

O kurgular arasında gezinir, etrafındaki çocukları, kalbi çocuk kalmış büyükleri, erkenden büyümüş kimilerini takip ederken bir köşede kendinize rastlarsanız sakın şaşırmayın! Küçük bir okurunun dediği gibi: *"Zeynep Cemali'nin öykülerini çok beğendim. Sanki ben de o öykülerin içindeyim. Sanki öykülerdeki kahramanlardan biriyim…"*

Ben, Çınar Ağacı ve Pufböreği
Zeynep Cemali
Resimleyen: Mahmut Cemali
Günışığı Kitaplığı, 144 sayfa

Öykü Öykü Gezen Kedi
Zeynep Cemali
Günışığı Kitaplığı, 192 sayfa

Yapı Kredi Yayınları'ndan

Alışılmadık bir dostluk ve aşk masalı…

Yalnızlıklarına gömülmüş, zamanla evden bile çıkmayan, sonunda artık sadece kedi dilinde konuşabilen Rosros Efendi ile artık sadece köpek dilinde konuşabilen Zenzen Hanım'ın yolu, kaderlerine başkaldıran ve kitabın gizli kahramanları olan kedileri Pıtpıt ile Çıtçıt ve köpekleri Bitbit ile Gitgit sayesinde kesişir… Filiz Özdem, *Rosros ile Zenzen*'de, çocukların ve büyüklerin dünyasında ortak bir duygu olan yalnızlık üzerine bir masal anlatıyor.

Resimleyen: Buket Topakoğlu Gencer
44 sayfa, 6 TL

Yapı Kredi Yayınları

YAPI KREDİ YAYINLARI KİTABEVLERİ • **İSTANBUL: Galatasaray** 212 252 47 00 / 502 • **Kadıköy** 216 337 72 04 • **İZMİR:** 232 441 82 90 • **ANKARA:** 312 435 85 94 • **GAZİANTEP:** 342 371 71 46 **E-POSTA** • ykykultur@ykykultur.com.tr **WEB SİTESİ** • www.ykykultur.com.tr - http://twitter.com/YkyHaber **İNTERNET SATIŞ** • http://alisveris.yapikredi.com.tr
YAPI KREDİ KÜLTÜR SANAT YAYINCILIK TİC. VE SAN. A.Ş. 212 252 47 00

YapıKredi Kültür Sanat Yayıncılık

İnsan olmayı öğreten bir anneanne...

öykü

Zarife BİLİZ

Kemal Özer, Güneş Arkasına Baktı adlı kitabında, günümüzün artık giderek değişen insan tiplemelerine karşın hiç eskimeyecek pek çok karakteri, sokağı, komşuluğu, insanlığı öne çıkarıyor. Gerçekliğinden zerre ödün vermeden, masal tadında hikâyelerle roman lezzetinde bir anlatı sunuyor.

Edebiyatın içinde çocuk edebiyatı/yetişkin edebiyatı diye ayrı alanlar açmak anlamlı mıdır, değil midir tartışmaları süredursun, bir çocuk kitabıyla yetişkin kitabını ayıran birtakım unsurlar sayılabilir elbette. Ama diğer yandan tek bir ortak nokta var ki hangi eserde varlığını gösteriyorsa oraya "edebiyat" damgasını vurmaya yeter. Zaman zaman bazı çocuk kitaplarını elime alıp görev gibi, içten içe, bir an önce bitsin diye okurken, ilk soru işaretleri de kafamda belirmeye başladı. Bir edebiyat eseri çocuklara yazıldı diye "çocuk işi" muamelesi görüyorsa, bu sebeple beklenti düzeyi düşürülerek okunup değerlendiriliyorsa işte o noktada bir sorun var demekti. Nitekim Kemal Özer'in *Güneş Arkasına Baktı* adlı kitabın okurken, soru işareti bir yanıta dönüştü somut olarak. Bir yapıt ister çocuğa ister yetişkine yazılmış olsun, okuyan kişi olarak bize bir tat, bir duygu iletiyor, bir tür heyecan veriyorsa, kendini "iş gibi" okutmaktan öte bizi içine çekiveriyorsa, edebiyat denilen büyücünün külahının ucu görünmüş demekti. Külahın altındaki sihir dolu kafanın içinde nelerin olması gerektiği ya da okurun orada gördükleri ise şüphesiz kişiden kişiye değişebilirdi.

TÜRLERİN KARDEŞLİĞİ

Özer'in *Güneş Arkasına Baktı* adlı kitabının edebiyatımızda ilk belirişi değil bu; daha önce iki kez basılmış. Okura verdiği edebi tada bakılırsa daha nice kez basılacağına da şüphe yok. Eserin edebi olarak hangi türe girdiğine kafa yormak ise aslında hayli verimli bir fikir jimnastiği. Zira kitabı oluşturan öykülerin genel bir çatı altında birleşmesiyle, mekân ve karakter bolluğuyla ve farklı olay örgülerine yer verilmesiyle eser bir romana yakın duruyor. Ancak romandan ayrıldığı nokta tüm bunlara rağmen onu öyküye yaklaştırıyor. O da kitabın her bir bölümünde bir hikâyeye konu olabilecek farklı bir olaya yer verilmesi ve bu olaylar arasında ortak bazı karakter ve mekânlarla bütünlük sağlansa da, eserin, romanın o örgün yapısındansa, bu parçalar aracılığıyla bir hikâyeler toplamına yakın durması.

Edebi türler konusunda eserin bize düşünme alanı sunduğu diğer nokta ise söz konusu olay ve anlatıların, usta yazarın çocukluk anılarına dayanması. Duymuşluğum vardır; gayet nitelikle bir eser için, "Ama o anılarını yazmış, hikâye sayılmaz," sözünü. Bir kişi anlatılarında anılarına yer verdi ya da öykülerini anılarından yola çıkarak kaleme aldı diye o eser edebi olmaktan, yazdıkları hikâye olmaktan anında azledilebilir mi? Hiç sanmıyorum. Kaldı ki Özer'in kitabı bunun canlı bir örneği. Kaynağı nerede olursa olsun, ister hayal dünyamızda istersе gerçek yaşantılarımızda, bir anlatıyı öykü yapan şey bambaşka bir

Güneş Arkasına Baktı
Kemal Özer
Resimleyen: Reha Barış
Tudem Yayınları, 64 sayfa

yaratı ve duyarlılık gücünde çünkü. Çocuklara yazılmış bile olsa, anlatılan şeyi, her yaştan okura merak, heves ve keşif duygusuyla bir solukta okutabilmekte.

Özer bu kitabında bize Balkan Harbi'nden II. Dünya Savaşı'na uzanan bir zaman dilimini, bir çocuğun gözünden, duyarlılık ve duygu yüklü, dupduru ama incelikli bir dille anlatmış. Tüm mahallelinin hayran olduğu bir anneanneye sahip olan kahramanımız, anneannenin zor koşullarda geçen yaşamı aracılığıyla Balkan Harbi'ne, Balkan topraklarından Anadolu'ya yapılan göçe tanık oluyor. II. Dünya Savaşı'nı ise bizzat kendisi yaşıyor. Babası bir makinist olduğu için sık sık evde olmayan, kendisinden önceki çocukları öldüğü için oğluna aşırı düşkün annesinin baskısı altında yorulan küçük kahramanımız, anneannesinin sırf onun değil, herkesin takdirini kazanan erdemleri ve kişiliği sayesinde paha biçilmez bir çocukluk yaşıyor. Masalları, anlatıları komşuları kış geceleri eve toplayan; sürekli sokağa karşı oturduğu minderinin yanı başında mangalı, üzerinde her an gelebilecek bir misafirle paylaşılmak üzere kahve cezvesiyle hazır bekleyen; sarma sigarasını keyifle tellendiren, çok görmüş, çok yaşamış bir anneanne bu. Çok iyi bildiği el işlerini, yemek tariflerini tanımadığı insanlarla bile çekincesizce paylaşan; *"bir hüneri öğreterek başkalarını da hüner sahibi yapmakla insanın değerinin azalmadığını, tersine daha da arttığını,"* söyleyen; kendisine akıl danışmaya gelenlere önce bir hikâyeyle meseleyi açıp, sonra *"onların da dedikleri üzere"* ya da *"o gün nasılsa yine öyle"* diyerek diyeceğini diyen, nasihatini bile kendine mal etmeyen edepte bir anneanne. Hayatımızda çoktan yitip gitmiş, kaybolmuş ama aslında hep örnek alınması gereken insan karakterlerinden… Edep, terbiye, paylaşma, dayanışma, komşuluk bilen; zorlukları, direnmeyi ve umudu hayatın içinde öğrenmiş, doğallığında kendi varlığıyla gösteren…

Güneş Arkasına Baktı günümüzün artık giderek değişen insan tiplemelerine karşın böyle hiç eskimeyecek pek çok karakteri, sokağı, komşuluğu, insanlığı öne çıkarıyor. Gerçekliğinden zerre ödün vermeden, masal tadında hikâyelerle roman lezzetinde bir anlatı sunuyor. Sevgili Kemal Özer'in bu incelikli ve tatlı dilli, zamanlar ötesine uzanan edebi gücünü nereden aldığını anlıyoruz böylelikle. Onun anneannesine verdiği selamı biz devralıyor, kendisi hiç itiraf etmese de edebiyat kokan ellerinden sevgiyle öpüyoruz.

Çocuklar İçin
E-Kitaplar İdefix'te!

Zamane çocukları artık kütüphanelerini yanlarında taşıyor. Yüzlerce e-kitap İdefix Arşivi'nde onları bekliyor!

///idefix.com/

Banu BOZDEMİR

Greg büyümek istiyor, ama lütfen kimse karışmasın!

Çocukların pek sevdiği "Saftirik Greg" dizisinin ikinci filmi Saftirik Greg'in Günlüğü 2: Rodrick Kuralları vizyonda. Artık bir yedinci sınıf öğrencisi olan Greg'in gönül ilişkilerinin de yer aldığı öyküler güldürüyor. Hadi bakalım karar verin: Kitap mı, yoksa film mi daha matrak?

"Saftirik Greg" serisini bilmeyeniniz yoktur. Jeff Kinney'in 2007 yılında yaratmaya başladığı bu kahramanın maceraları seri halinde devam ediyor. Kinney aslında hayatı boyunca karikatürist olmak istemiş. Karikatürist olamayınca da karikatür tadında yazan bir yazar olmuş. Çizimlerinin pek iç açıcı olduğu söylenemez, ama kitabı farklı ve sevimli kılan taraflardan biri de kesinlikle çizimleri! Serinin başkahramanı Greg'in, annesinin zoruyla tutmaya başladığı günlükleri kitapların akışını oluşturuyor. Karşımızda "yaramaz"mış gibi aksettirilen, ama aslında yaptıkları aile fertleri tarafından fazlasıyla engellenen, şanssız bir Greg var. Saftirik yakıştırmasının altında kesinlikle bu şanssızlık ve kendini ifade edememe hali yatıyor.

Bizler daha çok fantastik kitapların sinemaya uyarlanmasına alışkınız; kitapta tasvir edilen fantastik dünyanın filmlerde önümüze bir rüya âlemi gibi serilmesine. Ama bu kez kitaptan sinemaya uyarlanan farklı bir görsel algı var. Kitapta *Cin Ali* serisi gibi bolca resmedilen karakterler, filmde ete kemiğe bürünüyor. Kitap daha gelişmiş bir animasyon tekniğiyle sinemaya uyarlanabilirdi ama yapımcıların tercihi kurmaca film olmuş anlaşılan. Yani filmde Greg'i sevimli mi sevimli Zachary Gordon canlandırıyor ve rolünün hakkını fazlasıyla veriyor!

HAŞARI VE SAKAR GREG

İlk kitapta Greg'in ailesi ve arkadaş çevresiyle tanışmıştık. Altıncı sınıfa başlayan Greg çocuklukla ergenlik arası çizgide gidip geliyor ve bu belirsiz durumdan memnun olmadığını her koşulda dile getiriyordu. Örneğin, en yakın arkadaşı Rowley'i fazla çocuksu, ama büyüklerin dünyasını da fazla ciddi buluyordu. Kardeşi Manny'ye gösterilen aşırı ilgi ve anlayışı anlayamıyor, abisi Rodrick'le ise hiç anlaşamıyordu. Anne ve babasının mükemmel bir birey olması için verdikleri öğütler ise bir kulağında girip öbür kulağından çıkıyordu. İşte kitaplar bu sevimli boğuşmalar eşliğinde, Greg'in büyüme ve çevresindekileri keşfetme maceralarını anlatmaya devam ediyor. Hem de çok sevimli bir şekilde! Kimsenin başucu kitabı olmasa da çocukların çok sevdiği, esprilerine ve yapılan haşarılıklara bayıldığı bir dizi "Saftirik Greg". Okuyan ve beğenmeyen çocuk görmedim henüz!

İkinci kitap daha çok Greg ile abisi Rodrick arasında yaşanan atışmaları ve annelerinin onları "uyumlu" hale getirme çabalarını kapsıyor. Tabii bir de Greg biraz gönül ilişkilerine dalıyor bu sene, zira o artık kocaman bir yedinci sınıf öğrencisi! Abisi Rodrick bir rockçu ve Greg'le dalga geçmekten acayip keyif alıyor. Onu "küçük kardeş" olarak ezme çabaları kimi zaman başarılı oluyor, kimi zaman ise başarısız. Bu atışmalar eşliğinde geçen kitapta şimdilik "mutlu son" diyoruz, ama seri önümüzde uzadıkça, Greg'in de büyüme dertleri ve buna eklenen sorunları devam edecek gibi!

İlk kitabın sinema uyarlamasında kurmacayla animasyonun uyumu daha fazlaydı. Yani kitabın çizgilerinden daha fazla geçiş yapılıyordu filme. Ama ikincisinde sadece ilk başta böyle bir geçiş var. Bu da filmleri farklı yönetmenlerin çekmesinden kaynaklanıyor olabilir. Ya da kitaptaki karakterlerin ikinci filmde dönüşümünün tamamlanmış olmasından! İlk filmi, aynı zamanda "Köpek Oteli"ni yönetmiş olan Thor Freudenthal, ikincisini ise "Astro Boy"un yönetmeni David Bowers çekmiş.

Her biri farklı bir renk taşıyan kitapları okurken çok eğleneceğiniz kesin, çünkü bu kitaplar hayatın haşarılık kısmını anlatıyor ve Greg'e bu haşarılıklar dünyasında genelde sakar bir rol çiziyor.

Saftirik Greg'in Günlüğü:
Rodrick Kuralları
Jeff Kinney
Çeviren: İlker Akın
Epsilon Yayınları, 216 sayfa

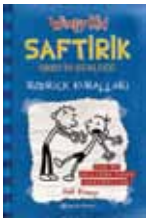

DOĞAYI SEVEN ÇOCUKLARIN DERGİSİ VE KİTAPLARI

ANIMAL PLANET™

ÖĞREN
BAĞLAN

YARAT
KEŞFET

www.de.com.tr

Doğan Egmont
Okumak gelecektir.

Hiçbirimiz göründüğümüz gibi değiliz!

Yankı ENKİ

Amerikalı yazar Kiersten White'ın Paranormal adlı romanı, gene fantastik bir dünyadan ses veriyor. Bu kez sıradan bir genç kız ile doğaüstü bir kahramanın imkânsız aşkı yerine, sıradan olduğunu sanan ama kendisinin de "normal" olmadığını öğrenen bir genç kızın hikâyesini anlatılıyor.

Vampirler ve kurtadamlar gibi doğaüstü varlıkların ne kadar romantik olduklarını anlatan roman serilerine bir yenisi daha mı eklendi diye düşünürken, Amerikalı yazar Kiersten White'ın *Paranormal*'i genç okurlara yeni bir bakış açısı sunuyor gibi gözüküyor. Bu kez sıradan bir genç kız ile doğaüstü bir kahramanın imkânsız aşkı yerine, sıradan olduğunu sanan ama kendisinin de "normal" olmadığını öğrenen, onun gibi "paranormal" olmasına rağmen daha normal bir yaşamı olan sevgilisi ile yeni bir sayfa açmaya çalışan Evie'nin macerasıyla karşı karşıyayız.

Kahramanımız Evie, Uluslararası Paranormal Tecrit Ajansı ya da kısaca UPTA için çalışan on altı yaşında bir genç kız. Vampirler, kurtadamlar, zombiler, troller, cadılar ve perilerle iç içe yaşadığımız alternatif bir dünyadayız bu romanda. Yine de yazar White'ın, bize benzemeyen insanların ya da normal insanlar olduğunu sandığımız paranormal varlıkların birbirleriyle kurdukları ilişkilerden hareketle romanda bize göstermek istediği asıl nokta, tam da gerçek dünyada deneyimlediğimiz bir hakikate işaret etmek. White'ın romanının bize kısaca söylediği şey şu aslında: Hiçbirimiz göründüğümüz gibi değiliz.

HERKESİN İÇ YÜZÜNÜ GÖRMEK

Eğer göründüğümüz gibi olmamaktan bahsedeceksek, fantastik edebiyatın bunun için biçilmiş kaftan olduğunu biliyoruz. İşte kahramanımız Evie'nin de paranormalliği burada anlam kazanıyor. Evie, insanlara ya da dışarıdan insan gibi gözüken varlıklara baktığında onların iç yüzünü görebiliyor. Günümüzün popüler fantastik romanlarındaki gibi yakışıklı ve çekici vampirler ya da güçlü kurtadamlar gördüğünde, onların aslında nasıl göründüklerini bilmek Evie'yi

paranormal yapan özelliği. Bu yüzden Evie'nin gönlünü böyle bir doğaüstü varlığa kaptırması zor, ama onun karşısına tam da bu yeteneğine uygun biri çıkıyor. Sevgilisi Lend'in yeteneği, istediği kişinin dış görünüşünü taklit edebiliyor oluşu. Tabii ki onun bu özelliğinin farkına varabilecek tek kişi de Evie. Lend kendinden başka her şekilde görünüyor dışarıdan bakıldığında; hâlbuki Evie bütün maskelerimizin, sihirli kılıklarımızın ardına kadar bakıp, herkesi ruhuna kadar çıplak bırakabilecek biri. Lend'in annesi Evie'ye diyor ki: *"Ne kadar da güzel bir denge. Lend dünyaya göstermek istediği şeyi gösteriyor ve sen dünyanın sana göstermek istediğinin arkasını görüyorsun."* Bu yüzden birbirlerini tamamlamalarına şaşmamak gerekiyor. Ayrıca Lend'in yeteneği sayesinde Evie'nin kılığına girip, kahramanımızı kendisiyle yüzleştirmek gibi bir özelliği de var. Lend, Evie için bir ayna adeta. Tabii ki her ayna gibi kusurlarıyla yansıtmak zorunda gerçekleri.

Dediğimiz gibi, Evie herkesin iç yüzünü görebiliyor, ancak kahramanımızın bu özelliği bizi sıradan bir vampir avcılığı öyküsüyle baş başa bırakmıyor. *Paranormal*, Evie'nin kendi içine dönüp bakabilme yetisini kazanmasının öyküsü. Bu özellik de sadece fantastik dünyalarda, perili-cadılı romanlarda olacak bir şey değil. Kiersten White, bizim gerçek dünyamızda da karşılığını bulacağını düşünerek anlatıyor bu içgörü öyküsünü. Hiç kimse göründüğü gibi değil ve bunu fark ettiği anda herkesin, "ben de" diye eklemesi gerekiyor bu romanı okuduktan sonra.

KENDİNİ KABULLENMEK

Evie'nin içgörü kazanması onun için kolay bir şey değil elbette. Artık başkalarının iç yüzünü gördüğü gibi kendi gizli gerçeklerinin ve sırlarının da farkına varıyor. Aslında kendisinin de bir paranormal olduğunu, vampirlerle, kurtadamlarla ve yakalamakla görevli olduğu birçok farklı doğaüstü varlıkla ortak bir kader paylaştığını öğrenmesi bir yana, görev aldığı tecrit ajansının da yapısını ve iktidarını sorgulamaya başlıyor. O da tecrit edilen paranormal varlıklardan biri mi acaba? Ya ailesi? Ona ailesi hakkında söylenenler ne kadar doğru? Doğaüstü yeteneğinin kaynağı nerede gizli?

Bu soruların yanıtını yavaş yavaş bulurken, Lend'in yaşamındaki normallik de onu bu paranormal kahramana çekiyor. Alıştığımız üzere doğaüstü özellikler değil Lend'i Evie'nin gözünde çekici kılan. Tam aksine, onun normal yaşam şartları, evi, odası, okulu, arkadaşları...

Bu kitap paranormallikten normalliğe doğru bir öykü anlatsa da, serinin devam romanlarının yolda olduğunu ve işlerin değişebileceğini belirtmek gerekiyor, çünkü kitabın kapağında da yazıldığı gibi, *"normallik de bir yere kadar..."*

Paranormal
Kiersten White
Çeviren: Barış Emre Alkım
Dex Yayınevi, 285 sayfa

GENÇ TİMAS

ÇÖZÜM ÜRETEN, SIKMADAN OKUTAN DİZİ,

ARAMIZDA KALSIN!

Uzman psikologlar tarafından
gençler için kaleme alındı!

Her biri 48 sayfa
Genç okurlara çözüm önerileri sunuyor!
Onların dilinden anlıyor!
Sırlarına ortak oluyor!

iyi ki kitaplarım var...

genctimas.com – facebook.com/genctimas

Hakikati örten karanlık

Şadiye NARİN

Mortimus Clay'in Karanlıklar Ülkesi, her yaştan okuyucunun rahatlıkla okuyabileceği heyecan dolu bir serinin ilk kitabı. İçinde mitoloji ve felsefe bulunan, akıcı anlatımıyla rahat okunan, doğruyu ve iyiliği anlatan kitabı fantastik macera severler kaçırmasın.

Fantastik edebiyat, özellikle son yıllarda hem çocukların hem de yetişkinlerin ilgisini çeken bir tür haline geldi. Evrensel bir dili olan, herhangi bir kültürün sınırlarına hapsolmadan yazılan ve hayali bir dünyada geçen bu edebiyat türünün bütün dünyada ilgi görmesinin nedeni ise hayal kurmaya olan ihtiyacımız olmalı.

Fantastik edebiyat da dâhil olmak üzere, karanlıkla aydınlığın, iyilikle kötülüğün konu edildiği yüzlerce kitap yazılmıştır edebiyat tarihi boyunca. Karanlıkla aydınlık, iyilikle kötülük bu kitapların pek çoğunda iç içe geçmiş, birbirlerinden ayrılmaları mümkün olmayan kavramlar olarak çıkarlar karşımıza. Bazen de kötü olan, kötü bitmiş gibi görünen bir şey, aslında iyiliğin yolunu açmak için bir neden verir kahramanlarına. Kötülük, karanlığıyla hakikatin ışığının üzerini örter ve bu kötülüğün zaferi olur. Bu zafer sadece hikâyenin başlangıcıdır oysa; iyilikle kötülüğün, karanlıkla aydınlığın savaşının başlangıcı.

Küçük bir bebekken hayaladamlar tarafından kaçırılıp Karanlılar Ülkesi'ne getirilen Trevor Upjohn'un, nerede olduğunu bilmese de bir evi olduğunu hatırlamasıyla başlayan *Karanlıklar Ülkesi*, Mortimus Clay'in Tramvay Yayıncılık'tan çıkan "Gizem Çemberi" serisinin Türkçeye çevrilmiş ilk kitabı.

Karanlıklar Ülkesi, ailelerinden kaçırılan çocukların gardiyanlar gözetiminde yurtlarda tutulduğu, boyun eğen çocukların büyüyüp gardiyan olmasına izin verildiği, eğmeyenlerin veya ailesinden bahsedenlerin Lord Lucian'a ve hayaladamlara yem olduğu bir yer. Bir de bu çocuklara yardım etmek, onları Karanlıklar Ülkesi'nden kaçırıp güvenli Hakikat Bölgesi'ne getirmek isteyen Esnaf Birliği var. Esnaf Birliği'nin başı olan Epiktetus, onun torunu Maggie ve küçük bir fare olan Zefir sayesinde yem olmaktan son anda kurtulup Hakikat Bölgesi'ne gelen Trevor, Zefir'in gelip onu evine götüreceği günü beklemeye başlar. Ama işler ne Trevor'un ne de diğerlerinin beklediği şekilde gider.

MÜCADELE BİTMEDİ

Hakikat Bölgesi, hakikat ağacı denen, etrafına ışık saçan bir ağacın bulunduğu geniş bir bahçenin çevrelediği evlerden oluşan bir bölgedir. Bu ağacın ışığı, bu bölgenin Esnaf Birliği dışındakiler tarafından görülmesini engeller. Ama Karanlıklar Ülkesi'nin Lordu Lucian'ın, yurtlardaki çocukları kurtarmak için gizli geçitleri kullanan Maggie'nin peşine taktığı, Trevor'un da yurttan tanıdığı üç çocuk, hakikat ağacının ışığını örtmeyi başarırlar ve Hakikat Bölgesi korumasız kalır. Esnaf Birliği ile Karanlıklar Ülkesi'nin girişitkleri savaşı da böylece Karanlıklar Ülkesi kazanır. Esnaf Birliği'nin başı olan Epiktetus bu savaşta ölür, hakikat ağacı Lord Lucian tarafından kesilip yaktırılır. Sağ kalanlardan önünde diz çöküp ona itaat etmelerini isteyen Lord Lucian, kendisine itaat etmeyenleri öldürür. Ve böylece Hakikat Bölgesi de Karanlıklar Ülkesi'ne katılmış olur.

Başta da belirttiğim gibi, bazen kötü olan kazansa da bu mücadele henüz bitmemiştir. Başından beri her şey, Trevor'ın kaçıp Hakikat Bölgesi'ne gelmesi bile, bu planın bir parçasıdır, ama Lord Lucian'ın bilmediği bir şey vardır: Trevor özel bir çocuktur. Küçük fare Zefir ve Epiktetus'un da gördüğü üzere, üstlerine çöken karanlığı yeniden aydınlığa çevirecek güç Trevor'dadır. Epiktetus ölmeden hemen önce, bütün bu olanları geri çevirebilecek olan tek şeyin doğru erkek çocuk tarafından kullanılabilecek Narin Nişan olduğunu ve o çocuğun da Trevor olduğunu söyler. Lord Lucian'ın zaferi ise bu hikâyenin sadece başlangıcıdır.

İyi çocuk ve gençlik kitapları, okurlarının hislerine ulaşabilen, hayal dünyasını renklendirip harekete geçirebilen ve kendisini özel hissetmesini sağlayabilen kitaplardır. Bütün çocuklar özeldir ama bazen bunu unutup kendilerini yalnız ve güçsüz hissedebilirler. İyi bir kitap, bu yalnızlık ve çaresizliğe kahramanları üzerinden yardımcı olabilir. Ailesinden uzakta, istemediği, sevmediği bir hayatın içine hapsedilmiş sıradan bir çocuk olduğunu düşünen Trevor Upjohn'un ona yardım eden bir grup insan sayesinde kendisinin özel bir çocuk olduğunu öğrenmesiyle tersine dönen hikâyesi gibi...

Karanlıklar Ülkesi'nin, her yaştan okuyucunun rahatlıkla okuyabileceği, heyecan dolu bir serinin ilk kitabı olduğunu belirtelim. İçinde mitoloji ve felsefe bulunan, akıcı anlatımıyla rahat okunan, doğruyu ve iyiliği anlatan *Karanlıklar Ülkesi* fantastik macera kitaplarını severler için de kaçırılmaması gereken bir roman. Hayal kurmayı seven ve macera duygusunu kaybetmek istemeyen çocuklar, gençler ve bunları hatırlamak isteyen yetişkinler için çok şey vaat ediyor.

Karanlıklar Ülkesi
Mortimus Clay
Çeviren: Mehmet Gürsel
Tramvay Yayıncılık, 304 sayfa

GÜLTEN DAYIOĞLU ÇOCUK VE GENÇLİK EDEBİYATI VAKFI

2012 İlkgençlik Romanı Ödülü

ÖDÜLÜN AMACI

Çağdaş Türk Çocuk ve Gençlik Edebiyatına özgün İlkgençlik Romanı kazandırılması için yazarların özendirilmesi.

İLKGENÇLİK ROMANI ÖDÜLÜ 2012

- Başvuruda bulunacak **İlkgençlik Romanlarında** dil, anlatım, içerik açısından **ilkgençlik dönemi gerçekliğine uygunluğu** koşulu aranacaktır.
- Yazarlar, 2012 yılı İlkgençlik Romanı ödülüne, 12 ve üstü yaş okurlara yönelik yazılmış ve **yayımlanmamış** bir ya da daha fazla roman ile katılabilirler.
- İlkgençlik Roman ödülü için konu sınırlaması yoktur.
- Eserlerin şiddet, cinsiyet, ırkçılık ve ayrımcılık yanlısı ya da destekçisi bir içeriği yansıtmaması gerekmektedir.
- Eserin roman türünün bütün özelliklerine ve tek başına kitap olmaya uygun olması gerekmektedir.
- Eserler A4 boyutunda kâğıda 11 punto ile yazılmalıdır.

SEÇİCİ KURUL

Emin Özdemir (Yazar)
Prof.Dr.Sedat Sever (Ankara Üniversitesi)
Yard.Doç.Dr. Necdet Neydim (İstanbul Üniversitesi)
Dr.Kemal Ateş (Ankara Üniversitesi)
Dr.Fatih Erdoğan (Yazar - Yayıncı)

GENEL KOŞULLAR

- Ödüle son başvuru tarihi **31 Aralık 2012**'dir.
- Adaylar eserlerini altı kopya olarak, gerçek ad ve adresleri, özgeçmişleri, bir fotoğrafları ile iadeli taahhütlü olarak, aşağıdaki adrese göndereceklerdir.
- Ödül bir tek esere verilir.
- Ödül sonuçları 23 Nisan 2013'da açıklanacak; ödül töreni 15 Mayıs 2013'de gerçekleşecektir.
- 2012 yılı İlkgençlik Romanı Ödülü tutarı 8000 TL'dir.

Ödüle ilişkin daha geniş bilgi www.gultendayioglu.com adresinden, **Gülten Dayıoğlu Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Vakfı Ödül Yönetmeliği**'nden edinilebilir.

BAŞVURU ADRESİ

Perihan Sok. No: 4
34381 - Şişli – İstanbul

Tel:0212 240 12 07 Belgeç:0212 231 48 40
Elmek: sekreter@dayioglu.av.tr

Vakfımızca önceki yıllarda ödüle değer bulunan yayımlanmış eserler.

Yeşilin bütün tonları tüylerinde...

Anneannesini çok seven Fatoş, ona yeni evinde arkadaşlık etsin diye yeşilin bütün tonlarını tüylerinde taşıyan güzel bir hediye alır. Eski günlerini hatırlayan anneannesi Fatoş'a anılarını anlatır. Fatoş sadece dinlemekle mi kalacak dersiniz?

Yeşilcik, usta öykücü **Cemil Kavukçu**'nun çocuklar için kaleme aldığı altıncı kitap. Belirli bir duyarlılıkla yazıldığı hemen fark edilen romanda, Kavukçu'nun önceki kitaplarından bildiğimiz karakterlerle de yeniden karşılaşıyoruz. ***Bir Öykü Yazalım mı?*** kitabından hatırlayacağımız Fatoş'la *Yeşilcik*'te de beraberiz; ***Bopato*** serisinden Burcu ve sevimli köpeği Topik de göz kırpıyor sayfalar arasından...

ÇAĞDAŞ TÜRK EDEBİYATI

Yeniçarşı Caddesi No:74, 34430 Galatasaray, İstanbul
T.: 0212 245 8292 F.: 0212 245 6082
www.cancocuk.com cancocuk@cancocuk.com

http://www.facebook.com/cancocukcom
http://twitter.com/Can_Cocuk